

Az Egyház dicsőségének hű őrzője

Geleji Katona István (1589-1649) református püspök Erdély egyik igen zűrzavaros és rendetlen időszakában irányította egyházát. **4. oldal**

Amikor az angolok betiltották a karácsonyt

Miért volt a karácsony Cromwell puritánjainak szálka a szemében, és betiltásakor hogyan bontakozott ki a népi ellenállás a 17. század közepén? **8. oldal**

Heródes, a kegyetlen gyermekgyilkos

Heródes vér szerint nem volt zsidó, családja Idumaeából származott. Julius Caesar római császár nevezte ki Galilea helytartójává. **10. oldal**

HARANGSZÓ

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA • 2014. DECEMBER XXV. ÉVFOLYAM 23-24. SZÁM

A DICSŐSÉG CSILLAGA

A csillag mindaddig haladni látszott, amíg meg nem nyugodott Betlehem felett. Hosszú utat tett meg ez a csillag, ezerkétszáz éve már annak, hogy egy pogány próféta először meglátta. Amikor Isten népe a negyvenévi keserves pusztai vándorlás után éppen megnyugodni, megállni készült az Ígéret Földjén, akkor indult el ez a csillag, Jákób csillaga. Bálám, a pogány, aki éppen megátkozni készült Istennek népét, meglátta ezt a csillagot, annak erejét, és a maga istentelen szívében megértette, hogy ez egy megállíthatatlan, legyőzhetetlen, dicsőséges csillag, ennek a csillagnak a népén nem fog az átok. Nem tehetett egyebet, mint hogy megáldotta Istennek népét. Háromszor is.

Fel-feltűnt még ez a csillag a legnehezebb pillanatokban, váratlanul. A babiloni fogság idején, amikor már úgy tűnt, hogy Isten népét kiirtják, akkor egy bátor leány, Eszter – ami annyit tesz héberül, hogy Hadassa, azaz Csillag –, a pogány király elé járult, és megszabadította népét.

Miért éppen akkor indult el a csillag, amikor Istennek bonfoglaló népe megállt? Figyelmeztetésként: örök hazája Isten népének nincs ezen a Földön, az Ország, ami elkészített, nem e világból való! (folytatás a 2. oldalon)

KELLEMEKES KARÁCSONYI ÜNNEPEKET!

A DICSŐSÉG CSILLAGA

(folytatás az 1. oldalról)

Karácsonykor megállt a csillag. A múlt idő nem vitte közelebb Isten népét az Országhoz, ami nem e világból való. Hiába volt a csillag vezetése, a Kijelentés, Isten népe megfáradt, a történelem felőrölte, erő benne a csillag követésére már nem maradt.

És akkor az Ige testé lett és közöttünk lakozott. Maga az Ország, ami nem e világból való, közelített el a megfáradt emberhez. A betlehemi istálló felett megálló csillag azt jelentette, hogy az Ige eljött, hogy megkeresse és megtartsa, ami elveszett.

A csillag megjelenése megosztja az emberiséget. Nem mintha nem várna mindenki egy szebb, jobb világot, de nem mindenki ismeri fel az Országot, ami nem e világból való, amit a csillag hirdetett.

Vannak, akik elindulnak. Ők értik a csillag szavát, tudják, hogy ez az utolsó reményük. Tudják, egész lelkükben érzik, hogy ők most kegyelemből megtaláltattak. És ez arra készíteti őket, hogy elinduljanak találkozni az Igével, ami testé lett, az Országgal, ami nem e világból való. Egyszerű emberek ezek: ács, pástor, csillagtudós, halász, vérfolyásos, lator, beteg és számkivetett. Vándorolni nem lehet nagy vagyonnal, csomagok garmadáival. Vándorolni csak üres kezekkel és üres, vágyakozó szívvel lehet. Csak ők, akik útnak indultak, találkoznak a testé lett Igével. Egyedül csak nekik adatik meg, hogy részesei legyenek az Országnak, ami nem e világból való.

Vannak olyanok is – és ők vannak többen, mindig ők vannak a többen – akik nem indulnak el, akik várnak. Kívárnak. Számukra a körülmények fontosabbak. A római császár csak ül a trónján, és parancsokat ad, adót akar szedni. A vendégfogadónak sok a dolga, jól megy a vállalkozás, nem indulhat. Ha éppen ráér, a bevételt számolja. Van aztán még egy király, aki fél, fél a csillagtól, a másik Ország hatalmától, de legyőzhetőnek tartja azt. Ő sem mozdul, csak utasításokat ad. És hazudik: majd elmegy ő is, ha valami biztosat megtud. És aztán még nagyon sokan, az azóta is folyó történelemben, csak várnak, ülnek, parancsokat osztanak, vagy éppen számolnak. Ők soha nem találkoznak a testé lett Igével.

A próféciák szerint még egyszer, az idők végezetén meg fog jelenni a csillag: vért és ítéletet hirdetve. Az Úrtól, akinek Országá nem e világból való.

ISKY ISTVÁN

VANNAK PEDIG, AKIK BEFOGADTÁK

„Akik pedig befogadták, azokat felhatalmazta arra, hogy Isten gyermekeivé legyenek.” (Jn 1,12)

Önmagunkról és a világról szóló önismertetből származó őszinte véleményünk inkább arra hajlik, hogy Betlehem lakói közé soroljuk önmagunkat, akik annak idején nem fogadták be a megszületendő Jézust. A legelszántabb keresztényen is küzd olyan visszaköszönő, kínzó emlékekkel, amikor maga sem fogadta be Isten Fiát. A leterhelt lelkiismeret szenved a Krisztus Jézushoz méltatlan viselkedés miatt, és küszködik a világból szüntelenül érkező léleksebelevenítő és mindig önmaga bűneire emlékeztető vétkek láttán. Rengeteg döbbenetes drámát vonszoló, haldokló vagy alig élő ember kerül utunkba, aki már régen elfeledkezett arról, hogy valamikor nem fogadta be a kopogtató Krisztust.

A nyomasztó tapasztalatok karácsonykor a legelviselhetlenebbek. Az ünnepi hangulat nem semlegesíti az ünneptelen idők istentelenségeit, sőt a fájó különbség új köntösben jelentkezik. A drámákkal telített világot nem tudjuk megmenteni, sőt a közelgő tragédiák árnya minket is gyászba dönt. Lelkünk legmélyéből őszinte sóhaj kíséretében előtör az ellentéteket csokorba kötő, porig emésztő mondat: „...és az övéi nem fogadták be őt.” (11. v.) Szívperzselő felismeréssel tör reánk a rejtegetett igazság: nem mindig voltam az övé, mondatja a szorongatott lelkiismeret, és nem képes felismerni, hogy Isten akkor is a magáénak tartott. Látom, de legszívesebben elfordítanám a fejem azoktól, akik szememben a be nem fogadók tékozló fiai, pedig akikről, bár nem tudhatom kikerül, Isten másképpen fog gondoskodni. Ilyenkor ünnepeljük a világ világozottságának érkezését, és mi nyomorultul a sötétséggel vívunk eltitkolt belső küzdelmet.

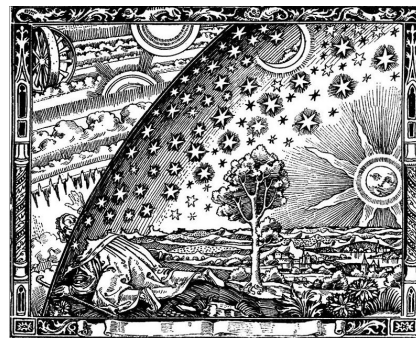
A sátni sötétség a fénytől fél. Krisztus Jézus nem engedti az övét a bűntudat fogságában raboskodva elveszni. A be nem fogadók mellett vannak, akik mégis befogadták! Az ördög hatalma nem terjed ki mindenre. Korlátok között van ez a mégsem mindenre érvényesülő erő, amit nem szabad lebecsülni, de

amit nem lehet felülértékelni sem. A megterhelt lelkiismeret bűntudatát nem szabad a tagadás és feledés útjára vezetni. A megbocsájtás evangéliuma hirdetésével viszont, a tudatos, Krisztust követő új embert ki lehet nevelni. A tragédiák halálos lehetetlenségéből sokan menekülhetnek a Szentlélek ölelő karjai közé. A megölő sátántól járható ösvény vezet a magához ölelő kegyelmes Istenhez.

Evangéliumi vigasztalásként érkezik János feljegyzéséből, hogy akik befogadták Krisztust, azokat felhatalmazta, hogy Isten gyermekei legyenek. Rólad és rólam szól ez a mennyi tisztán tájékoztató megállapítás. Akkor is, ha vannak szégyellni való meghátrálások az életünkben, ha tehetetlenül gyámoltalankodtunk valaha, vagy segítségnyújtás nélkül elmentünk felebarátunk mellett, és rengeteg vétkessel tévedtünk, de találkoztunk megmentőnkkel, és marasztalni próbáltuk, Ő elfogadta a befogadó szívünket. Karácsonykor az Őt elfogadókat felismerjük az úrvacsora asztalánál, amint alázatosan és megilletődve nyúlnak a kenyér és bor után. Amint kenyérükből a koldusnak is szelnek. Megismerjük őket, amint családjuk tagjait magukhoz ölelik. Amint a szembeszegülőket is szelid hangon igyekeznek jobb belátásra bírni. Ráismerünk az üresen nem hagyott szívűekre, amint szolgálnak a gyülekezetben minden felebarát javára. Amint a közösséget ápolják, hogy utódaiknak is élhető legyen a hely, amit ők is örökölték, és örökíteni fognak.

Dicsőséget Istennek, mert általa születnek a befogadó szívűek. Karácsonyunk legyen önvizsgálat, és vizsgáljuk bátran a felénk közeledőket. Két lényeges kérdést kell tisztáznunk. Tudjuk-e észlelni azt, hogy a felettünk uralkodó Isten velünk és bennünk van. Valamint, hogy az, aki közeledik felénk, az előbb Istent, majd bennünket is elfogad. Isten gyermekeit felhatalmazta, azaz hatalommal látta el, fölöttség bármilyen hatalomnál, hogy már itt e földön a hit erejével haladjanak, minden más erővel szemben. Ugyanakkor ezzel a hatalommal emel föl önmagához, hogy az erővel megáldott életből örök élet ajándéka legyen.

CSÚRY ISTVÁN

LÉPJÜNK KI A FÉNYRE!

„Én ellenben megteljesedem az Úr lelkének erejével, és ítélettel és hatalommal, hogy hirdessem Jákóbnak az ő vétkét, és Izráelnek az ő bűnét.” (Mik 3,8)

Fény és sötétség nagyon éles kontrasztja jelenik meg a próféciás könyv harmadik részében. A hamisan ítéző próféták, papok és fejedelmek a sötét oldalon, velük szemben pedig a próféta. Egymagában? Nem, Isten áll mellette. És ő egyedül többet ér így, mind Izráel és Júda minden tanítója. Mert, míg azok a honoráriumhoz mérik mondanivalójukat, Isten embere a rá bízott ígét szólja. Őt nem a jutalom hajtja, hanem az Úr lelkének ereje hatja át. Kitölti egész lényét, és amikor megszólal, már nem ő, hanem Isten szólal meg általa.

Különbséget tenni Isten szava és a hamis próféták igehirdetése között minden időben

nagy feladat volt és marad. És nem egyszerűen az emberi bölcsesség, sőt ki kell mondanunk, nem az ítéel helyesen ebben a kérdésben. Csakis Istenre figyelve tudjuk elválasztani a jót a rossztól, a sima nyelvű hízelkedést az igaz, isteni Igétől. Mert sokszor fáj Isten szava. Amikor a vétkünket hirdeti, szeretünk elfordulni, a fülünket bedugni, vagy csak legyinteni, úgysem nekem szól. De így örökké a sötétségben maradunk, és nem virrad ránk fel a nap, az ünnep, megváltásunk és megtartatásunk napja.

Lépjünk ki a fényre, merjünk találkozni a betlehemi mező isteni jelenésével, és megfűrödni abban az isteni dicsőségben, amely körülvette a pásztorokat. Tudjunk és merjünk beállni Mikeás mögé, meghallani és elhirdetni Isten szavát!

VARGA BOTOND

AMIKOR KRISZTUS ELJÖN

„Áldott a király, aki jó az Úrnak nevében! Békesség a mennyben, és dicsőség a magasságban.” (Lk 19,38)

Térben és időben a karácsony és Krisztus bevonulása Jeruzsálembe távol esik egymástól, mégis ugyanarról tesz bizonyosságot mindkettő: az emberhez közelítő Istenről.

Krisztus mindig érkezik. Nem kérdezi, hogy Ő jöhet-e, ahogy a világra kívánczó gyermek is jön csak úgy magától, mert „betelt az idő”, jön, hogy meglássuk és megismerjük Őt. Vajadás után az édesanyák örömkönyvek között és mosollyal az ajkukon veszik keblükre gyermeküket, és mutatják meg a családnak és mindenkinek, hogy milyen szép az, aki megérkezett. Krisztus érkezése bennünk is ezt az örömet kell hogy fakassza.

A legjobb szándék kell Krisztus fogadására. Állítsuk csak egymás mellé a két szándékot. A Jeruzsálem-közi faluban ezt mondják: Ha az Úrnak van rá szüksége, akkor érte mindent

meg kell tenni, oda kell adni a szárnycsikót, amelyet vissza sem kell adni gazdájának. Érte le kell mondani. Betlehemben pedig nem valék helyük a vendégfogadó háznál. Jeruzsálemből Heródes halálra keresi a gyermek-Jézust. Virágvasárnaptól virágvasárnapig vagy karácsonytól karácsonyig elég-e az idő arra, hogy a legjobb szándék érelődjön bennünk a Krisztus-fogadásra? Érkezzen Ő királyként vagy kisgyermekként hozzánk, találja készen szívünket.

Az Isten dicsőítése mindig időszerű, ha az Atya egyszülöttjével találkozunk. Mindig értünk küldi, hozza közel hozzánk, hogy megérintsen és felemeljen.

Nem tehetjük, hogy az ünnep fénye felett meglátva az igaz világosságot, ne dicsőítsük a mi mennyei Atyánkat. A kegyelemért, az irgalomért és a megváltásért, amellyel megajándékoz bennünket. Ámen.

FODOR LAJOS

AKIK MENNYEI KENYERET KÉRNEK

Jézust sokan követték, mert látták a jeleket, amiket a betegek tett, illetve amit az öt kenyérről és a két hallal véghezvitt. Mindezek a jelek és csodák azt igazolták számukra, hogy Jézus Istentől jött, Isten van vele, Ő maga Isten.

Jézus és tanítványai elhagyták azt a helyet, ahol Jézus a kenyeret és a halat megsokasította. Visszamentek a tó túlsó partjára, Kapernaumba. Az általuk megvendéglelt sokaság azonban kereste Jézust.

Ma is az keresi Jézust, aki már egyszer megtalálta, és az Ő közelében jól érezte magát. Azért keressük Őt egyéni csendességben, gyülekezeti közösségben és szolgálatban, mert már megtaláltuk, és az Ő közelében akarunk maradni. Azok nem keresik Jézust sem egyénileg, sem közösségben, akik még sohasem találták meg. Akik még nem láttak tőle jeleket, és még egyszer sem laktak jól általa.

Ez alapján pontosan meglátszik, hogy keresztyének vagyunk-e, vagy sem, valódi kapcsolatunk Jézus Krisztussal, vagy sem.

Jézus figyelmeztette az Őt kereső sokaságot, hogy ne az anyagi vagy testi szükségletek miatt, hanem a lelkiekért, az örök élet ajándékáért keressék és kövessék Őt.

Ma is ugyanúgy figyelmeztet: ne csak alkalmilag keressük Őt, csak amikor már bajban vagyunk, betegek vagy öregek lettünk. Ne csak amikor valamilyen anyagi vagy testi szükségben vagyunk. Hanem, ha már egyszer megtaláltuk őt, rátaláltunk, megtértünk, akkor maradjunk vele ige- és imakapcsolatban, egyénileg és közösségben is. Keressük és kövessük őt jóban és rosszban, hálással és örömmel az üdvösség ajándékáért.

Ne csak alkalmilag keressük, kövessük Jézust, találomra felnyitva valahol a Bibliát, vagy szököévből egyszer betévedve egy istentiszteletra. Valóságos Krisztuskövetésünk, keresztyénységünk jelents rendszeres bibliaolvasást, folyamatos gyülekezeti látogatást és szolgálatot „az örök életre megmaradó eledelért”.

Akik Jézust keresték, azok meg is találták, és tudni akarták: hogyan kövessék Őt. Jézust keresni és követni annyit jelent, mint hinni őbenne: személyében, szavaiban és Igéje szerint élni. Mi úgy hittünk Jézusban, hogy hallottuk szavát, és láttuk tetteit a már benne hívők élete és szolgálata által. Mások is ugyanúgy fognak hinni őbenne, ha hallják és látják majd szavainkban és cselekedeteinkben megjelenő Jézust.

BOGYA MIKLÓS

A BETLEHEMI CSILLAG

A betlehemi csillag, ami a napkeleti bölcsek (görög: Magoi apo anatonon – keleti mágusok), háromkirályok csillagaként is ismeretes, csak a Máté evangéliumában (Mt 2,1-11) szerepel.

Máté leírása szerint a Názáreti Jézus a júdeai Betlehem városában történt megszületését egy csillag jelezte az égen, egy rendkívüli égi jelenség, amit követtek a napkeletről származó bölcsek, akik így találtak rá az újszülött Jézusra. Máté csillagászati kifejezések használatával meglepően pontos, tudományosan is igazolható adatokat közöl, amit viszont a későbbi fordítók mélyebb csillagászati ismeretek hiányában nem értettek pontosan.

Órigenész (185-254) egyiptomi teológus szerint a Máté evangéliumában említett csillag egy üstökös kellett, hogy legyen (Contra Celsum, 1, 58-59), melyet követve a káldeus „bölcsek” eljutottak Betlehembe a megszületett Jézushoz. Valószínű, hogy őt a 218 áprilisában és másjában látható Halley-üstökös vezette erre a következtetésre. Szerinte három Magoi-t említ a Máté evangéliuma, mely számot az általuk magukkal hozott ajándékok (arany, tömjén, mirha) számából vezetett le.

A keresztyén időszámítás kezdete a Jézus születésének Dionysius Exiguus (470-550) jogász, kronológus szerzetes által kikalkulált időpontjára épül. Dionysius viszont 7 évet tévedett a számításaiban!

Johannes Kepler (1571-1630) német matematikus és csillagász szerint a betlehemi csillag nem üstökös volt, hanem a Jupiter és Szaturnusz planéták együtthaladásából adódó jelenség, és egy szupernóva megjelenésének a kombinációja kellett legyen.

Kepler számításai szerint Kr. e. 7-ben ilyen hármas konjunkció volt a Halak csillagképben. Mivel a Jupitert a királyok, a Szaturnuszt a zsidók csillagának tartották, a Halak csillagkép pedig a Jupiter saját csillagháza, a bölcsek egyértelműen következtethettek arra, hogy Zsidóországban egy nagyon jelentős király született. E föltevést a 20. században megfejtett ékirásos táblák is bizonyítják. P. Schnabel 1925-ben megfejtett egy ókori babilóniai ékirásos táblát, mely már évszázadokkal előre jelezte a mondott együttállást. A bölcsek tehát előre tudhattak e rendkívüli jelenségről, és értették mint jelet!

A csillagászat ma általánosan elfogadott számításai szerint Jézus Kr. e. 7-ben, november 12. és január 17. között született meg. (A Wikipédia nyomán)

AZ EGYHÁZ DICSŐSÉGÉNEK ŐRZŐJE

Geleji Katona István (1589-1649) református püspök Erdély egyik igen zűrzavaros és rendetlen időszakában irányította egyházát. A későbbi időkben konzervatív szellemiségét és vallási türelmetlenségét méltatlanul hangsúlyozták túl, ezzel pedig háttérbe szorították lankadatan igyekezetét, amellyel egyháza és népe céltudatos megerősítésén fáradozott.

Kevés szó esik arról, hogy nyelvészeti munkássága (Magyar grammatikácska című művében vitás kérdésekben egységesíti a protestáns helyesírást) és az egyházi élet gyakorlati kérdései (Öreg graduál, Egyházi kánonok) mellett bibliafordítással, csillagászattal és közösségi erkölcsstannal is foglalkozott.

Karakteres jellemének elismerő bizonyítéka, hogy heidelbergi tanulmányai előtt egyhangúlag választották a sárospataki kollégium seniorává, majd a beregszászi iskola tanítómasterévé, 1633-ban pedig ellenvetés nélkül lett egyháza püspöke. Három fejedelem ideje alatt is töretlenül szolgált: 1622-től Bethlen Gábor udvari papja; öccsének, Bethlen Istvánnak nevelője; végül pedig I. Rákóczi György idején egyháza püspöke, ami rátermettsége megcáfolhatatlan bizonyítéka.

Hitt abban, hogy az egyházi élet legnagyobb támasza az iskola, ezért szívügyének tekintette a fiatalok külföldi tanulmányainak (peregrináció) támogatását, és a hazai oktatást is komolyan pártfogolta. Az iskolák birtokainak szűkös jövedelmével és a tanárok szegényes fizetésével állandóan bajlódott, de a diákok erkölcsi fegyelmezése is visszatérő kérdésévé vált.

Máig megmaradt felszínes vélemény, hogy a református fejedelmek kegyes támogatása idején az erdélyi református egyház aranykorát élte. Geleji levelezése a fényes bizonyíték arra, hogy hogyan igyekeztek semmissé tenni a fejedelem jóindulatát a gáncoskodó hivatal-

nokok. A püspök egyik fejedelemhez intézett levelében egyházi vizitációhoz fejedelmi mandátumot (meghatalmazást) kért Rákóczytól, mert a hatáskörébe tartozó lelkészek és tanítók erkölcsi visszaélése mellett sajnos olyan dolgokat is tapasztalt, aminek rendezéséhez püspöki hatalma kevésnek bizonyult. Leírása szerint többször is megtörtént, hogy a gyülekezeteket illető fejedelmi járandóságot az udvarbírák visszatartották, de arra is volt példa, hogy „egyházfik, bírák és nemes emberké” felelőségre vonás nélkül elherdálták a gyülekezet vagyonát, sőt a magyarigeni eklézsia szőlőjét ebben az időben éppen a fejedelmi címerfestő bitorolta.

Levelezéseiből kitűnik az is, hogy az erdélyi egyház mindennapi gondjai mellett a világpolitika nem igazán hozta lázba. Elvben ugyan pártolta a harminc éves háború (1618-1648) lezárására törekvő nagy protestáns unió létrehozásának tervét, azzal a feltétellel, ha azt egy jól megalapozott és mindenki által elfogadott tanbeli, szertartási és egyházfegyelmi egyeztetés előzi meg, de a tettek mezejére soha sem lépett.

Az egyházépítésben a patrónusi segítség mellett a szilárd tanokhoz való ragaszkodást tartotta üdvös módszernek. Merev hitelvei az Öreg graduál című énekeskönyv összeállításában is tetten érhetők. A református szertartási éneklés fellendítésében ugyanis nem a művészeti élményt tartotta szem előtt, hanem pusztán a gyakorlati hasznot: az énekek legyenek tanulságosak és érthetőek. Előszavában el is ítéli a katolikusok latin nyelvű liturgiáját, az evangélikusok többszólamú éneklését, de még az orgona használatát is.

Geleji legmaradandóbb alkotása vitathatatlanul a II. Helvét Hitvallás alapján született Canones Ecclesiastici (Egyházi kánonok), melynek összeállításával a 1646-os szatmárnémeti zsinat bízta meg.

Geleji aggodalommal tekintet a református puritanizmus megjelenésére. A puritanizmus összes megjelenési helyén – Angliában, Hollandiában és Magyarországon is – első számú jelzője a „teljes reformáció” volt. A puritánok úgy érezték, hogy a reformáció nem volt következetesen végigvitt folyamat, hogy félúton megakadt, és éppen a legfontosabb szinten, az egyének szintjén okozott a legcsekélyebb változást.

A lelkiiségre és az Istennel való személyes kapcsolatra nagy hangsúlyt fektető puritanizmussal szemben a nehéz történelmi viszonyok közepette Geleji inkább az egyházfegyelmet tartotta az egyház vezető elvének, ezért munkássága idején inkább fékezte és elutasította a református puritanizmust. Ennek ellenére a halála utáni évszázadban több puritán egyházi gyakorlat is meghonosodott a magyar református egyházban.

LITURGIA VAGY LETARGIA?

A kérdés nem pusztán szójáték, hanem nagyon is komoly választ az azon a határon, ahol a keresztyén egyház jövőképe élénk táru.

Mit jelent maga a szó? A liturgia az istentisztelet rendje, menete. Minden, ami a templomban, gyülekezeti közösségben vasárnapokon és ünnepek alkalmával történik. Tehát egy cselekmény, vagy cselekmények sora, ami sajátosan Istenre néz. Ezért más, mint azok a rítusok, amelyek hétköznapi életünkben megszámálhatatlan gyakorisággal jelentkeznek: reggel felkelünk, mosakodunk, megisszuk a kávékat. A maga nemében ez is egy szertartás, amit legtöbbször gépiesen végzünk. Közben még lehetünk álmosak, késleltethetjük a tudatunkat attól, hogy a való világba belépjen. A liturgia azonban teljes ébredést, tudatos részvételt igényel, hiszen az Istennel való találkozás, a közösség csak úgy fog megvalósulni, ha a megfelelő időben és helyen ott vagyok, ahol emberi, teremtmény mivoltomban lennem kell.

A görög leiturgia szót közmunkának fordíthatjuk, és magába foglal minden, a közjavára, a közösség érdekében kifejtett tevékenységet. Ez kiábrándító és nevetséges is lehet, ha magunk elé képzeljük a közmunkát és a szociális segélyre támaszkodó állampolgárok munkamorálját. Ettől elvonatkoztatva egy lényeges részletet világít meg – a liturgiában a közösség nem közönség (hallgatóság, publikum), hanem munkatársak egymásra odafigyelő, összehangolt csoportja. A manapság népszerű showder klubok úgy működnek, hogy egy bátor ember kiáll a mikrofon elé, és minden erejét összeszedve megpróbálja elszórakoztatni a közönséget. Vajon nem erre hasonlít sokszor egy átlagos istentisztelet?

A liturgia, vagyis a liturgiával foglalkozó diszciplína, a református teológiában elszomorítóan kevés figyelmet kapott, mind a tudományos kutatás, mind a gyakorlati képzés terén. Mi ennek az oka? A református lelkipásztorok nézőpontját mai napig a Második Helvét Hitvallás (MHH) határozza meg. Ez a 16. századi dokumentum meglehetősen ellenséges hangon beszél a liturgiáról. A XVII. fejezet 20. bekezdése arról tanít, hogy az egyház egységét nem a külső szertartások szavatolják. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy azokban a puskaporos időkben a reformá-

torok egységes arcvonal kialakítására törekedtek. Luther és Kálvin követői között azonban áthidalhatatlan szakadékok képez az úrvacsorata. Végzetes hiba lett volna hagyni, hogy mellé még liturgiai nézeteltérések is társuljanak. A XXVII. fejezet a szertartásokban a judaizmus veszélyét látja. (A reformáció korában Európát már áthatja az antiszemitizmus. A katolikus egyház hivatalosan 1965-ben, a II. vatikáni zsinaton menti fel a zsidókat a Jézusgyilkosságban elkövetett kollektív bűnösség vádjá alól.) A MHH tanítására erősen ránehezedik a 16. század nyomorúsága. Ezért indokolt ezt az iratot kellő tisztelettel és bizonyos tartózkodással olvasni ebben a tekintetben. Tévedhetetlenségét a református egyház már akkor kizárta, amikor a nők lelkészi szolgálatát páli alapon elutasító passzust a korral meghaladottnak tekintette, és utat nyitott a női lelkészek előtt.

Két kérdésre szeretném felhívni a figyelmet: először, megnőtt a keresztyén könnyűzene iránti érdeklődés. Azt mondjuk, az ifjúságot egyedül ezzel lehet megérinteni. Ez felér egy beismerő vallomással: ti. a prédikáció nem elég. Nem tud, mert nem tudhat mindent. Nem elég, hogy a lelkipásztorok felkészült, alapos igemagyarázatot tartanak. Ha nem így volna, akkor könnyűzene nélkül is menne a dolog, megtelnének a templomok, sőt akkor lenne igazán a zene és a liturgia a hit szempontjából közömbös. Vagy máshol van a hiba?

A második: újságcikkek visszatérő mondata, hogy „az istentisztelet méltóságát emelte...” egy vers, alkalmi műsor, énekkari szolgálat, egy neves személyiség hozzászólása. Nos, amikor már odáig fajul a helyzet, hogy az istentisztelet méltóságát vagy hangulatát emelni és fokozni kell, akkor nagy baj van. Mert akkor mit tesz a lelkipásztor, mit csinál ott a gyülekezet? Komolytalanok? Unalmasak? Hiteltelenek? Minden ilyen emelgetés és fokozás kínos erőlködés. Ha a só megízeltlenül, mivel sózzák meg? Ez a két jelenség, mint freudi elsólás mutatja, hogy a református egyházban alaposan át kell gondolni, és újra kell tárgyalni azt, amit eddig a liturgiáról gondoltunk. (folytatása következik)

GERÉB MIKLÓS

RÉSZVÉT

„Az embereket te meghagyod halni...”

A temetési istentiszteleten mindenki ott volt a faluból. Elejétől végig. Pedig hosszú volt. A háznál kezdődött, bibliával, sok-sok énekléssel. A templomban folytatódott. A gyászolók, és az őket körülvevő gyülekezet végig figyelhetett a prédikációra: a koporsó kívül maradt. Majd a sírnál fejeződött be, a „fullánkossal” igével, hitvallással, imádsággal. És sok-sok hangos énekléssel.

A gyászolókat igazi rész-vét kísérte: komoly ünneplőbe öltözöttek mindenki részt vett, (majdnem) mindenki énekelt. A gondosan megásott sír közelében, a szilvafához hús lapát volt támasztva. Miután leengedték a koporsót, a közelben álló fiatalabb férfiak – amúgy ünneplőben, ahogy jöttek – spontánul, kérés nélkül szerre vettek egy-egy lapátot, amíg mind a hús kézre került, és gyorsan csendben, szakértelemmel elvégezték a hantolást. Ez volt az ő rész-vétjük. Senki nem mormolta részvétlenül, sután: „Őszinte részvétem” (mint városi szokás), de mindenki őszintén részt vett a gyülekezet közös temetési istentiszteletén.

Akit temettünk, élete java részét városban töltötte, ott lakott, ott volt negyven évig presbiter. De nem szakadt el szülőfalujától sem, s így ott is számon tartották. Egykori falus-társain kívül száznál több városi rokon és volt munkatárs is részt vett az istentiszteleten.

Sok-sok városi idős társunk részese lehetne a városinál emberségesebb, keresztyénebb temetésben. A sokszor hidegrideg, részvétlen városi temetésben a gyászoló családot vagy csak icipici, vagy semmilyen gyülekezet nem veszi körül, csupán a távolságtartó „nézők” báva csoportja, akik el nem mulasztanak – akár a gyászolókat semmibe vevő, agresszív sorban állás árán is – az „őszinte részvétem”-et elmotyogni.

Részese lehetne – de ennek feltétele van: a városra szakadt erdélyi magyar ne szakadjon el teljesen szülőfalujától. Láto-gasson haza, ápolja a rokonságot. És az egyháztagságot: fizesse ki az egyházfenn-tartó adományt otthon is, itthon is. Hiszen mi úgyis megszoktuk már, hogy két hazánk van. Ha mindkettőt szeretjük, bennünket is mindkettő „ápol és eltakar”.

JUHÁSZ TAMÁS

TÚLÉLNI KARÁCSONYT

Sokak számára a december az egész évben leginkább várt hónap, tele örömmel, lelkes készülődéssel, ünnepléssel, ajándékokkal. De sajnos akadnak olyanok is, akik számára minden évben küzdelem túlélni a karácsonyi ünnepeket. Számukra ez az év legkritikusabb időszaka, mert szembesülniük kell magányosságukkal, rendezetlen családi kapcsolataikkal, egyre rosszabbá váló anyagi helyzetükkel.

December a meghittség, ünneplés, öröm hónapja kellene legyen, ennek ellenére a legtöbbször a rohanás, a stressz, a túlhajszoltság, a veszekedések hónapja. Sok család csak a karácsonyi szabadnapok alkalmával tölt el együtt több időt, és ilyenkor bizony előjönnek a rendezetlen dolgok a szőnyeg alól... Az ünnepre való készülődés sokszor a legrosszabbat hozza ki az emberből fizikailag és mentálisan egyaránt. Mit tegyünk, hogy a negatív hatásokat elkerüljük?

Tény, hogy a karácsonyi feszültségek nagy részét mi magunk okozzuk saját magunknak és egymásnak. Nem utolsó szempont az sem, hogy ilyenkor többet vagyunk együtt azokkal a családtagokkal is, akikkel amúgy sem felhőtlen a kapcsolatunk...

Fogadjunk meg néhány jó tanácsot. Mindjárt az első, hogy fogadjuk el az ilyenkor ránk törő érzéseket. Ha egyedül kell töltenünk az ünnepet, ha éppenséggel szomorú időszakban vagyunk, ne erőltessük magunkra a boldogságot. Sokkal inkább legyen ez az elcsendesedés, a belső önvizsgálat, a számvetés ideje. Hiszen a karácsonyi örömhír a sötétben ragyog csak igazán... Egyszerűen fogadjuk el, hogy alig sikerül helyesen irányítanunk az életünket. Ha egyedül vagyunk, mozduljunk ki. Menjünk el karácsonyi istentiszteletre, ha lehetősége van rá, vegyünk részt valamiféle önkéntességi, jótékonyági akcióban. Vagy egyszerűen csak vigyünk néhány szelet kalácsot egy-egy rászorulóknak. A közösségtől való elszakadás leginkább karácsonykor mutatkozik meg!

Nem a túlköltekezés, vagy a hatalmas ajándékok teszik szebbé a karácsonyt. Tanácsos jó előre tervezni, bevásárlólistát írni, hogy nehogy az utolsó percben derüljön ki, valamiért megint el kell rohanni.

Figyeljünk a csendre! Nyissuk ki a Bibliát, kezdjük el olvasni valamelyik evangéliumot, vagy a Zsoltárokat, próbáljunk lelkivé válni, lelkileg látni és érezni. Legyen a karácsony az Istennel való találkozás alkalma!

SZABÓ JÚLIA

A TERMÉKENYSÉG AJÁNDÉKA

Egyre inkább szembesülünk azzal a ténnyel, hogy a mai társadalmi körülmények között mennyire szükséges a hitvalló keresztyén családi életre való tudatos nevelés. Kell egy értékrend, egy minta, mely helyes egyensúlyt teremt a testi adottságainkkal való élésben is.

Ebben pedig jelentős szerepet kap a termékenység, mint adottság, lehetőség és áldás. A termékenység Istennek az embernek adott egyik legszebb, leggazdagabb áldása. A kultúra, amelyben felnövekedünk, ahogyan minden más biológiai adottságunkat, a termékenységet is értelmezésekkel látja el. Korlátokat vagy lehetőségeket jelöl ki számára, és nagymértékben befolyásolja azokat a szubjektív élményeket és azon értékeket, melyek ennek a képességnek a kibontakozásához fűződnek.

Milyen viszonyban állok termékenységgel; mit jelent számomra a lehetőség, hogy gyermekem születhet; hogyan tekintek a testemnek erre a képességére, milyen értéket képvisel a számomra, mit tudok róla, és mihez kezdek ezzel a tudással? Mit mondok ezzel kapcsolatban a gyermekeimnek?

A mindennapi tapasztalatokra is gondolva sajnos el kell mondanunk, hogy a mai, modern társadalmakban erőteljes nyomás tapasztalható a termékenység korlátozásának az irányába. A

születésszabályozás kultúránk egyik „kategorikus imperatívusza”, szinte kötelezően betartandó irányelv. Ugyanakkor a hangsúly egyre inkább a szexualitás szabadságára tevődik át.

Csak hogy a termékenység és a szexualitás testünkbe kódolt, egymással szorosan összefüggő adottság. És mégis az egyiket egyre inkább kívánatosnak, a másikat pedig korlátozandónak, sőt tehernek tekintjük. A termékenység egyre inkább valamiféle sebezhetőséget jelent a modern ember számára. Olyan, mint valamilyen betegség, a testnek valamiféle problematikus zavara, melyből ki kell gyógyítani a testet.

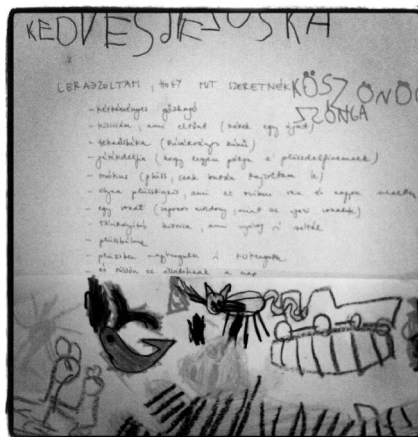
Ma nagyon nagy szükség van annak tudatosítására, hogy a termékenység megélése ember voltunkat gazdagító, Istentől kapott fontos feladat mind egyéni, mind párkapcsolati, mind közösségi szinten. A termékenység elfogadása, megismerése, tisztelete lehetőséget ad arra, hogy a teremtés rendjébe tartozóan éljük meg magunkat.

A termékenység áldás. A termékeny test elfogadása és ismerete ajándék mindenkinek. Mindez pedig a nemi identitás mellett az Istennel való hűséges kapcsolatunk egyik alapköve is. Legyen fiatalságunk, életerőnk is Isten dicsőségére!

G. LEVENTE

LEVÉL JÉZUSNAK

Nagyszerű élmény a szülők számára, mikor a még igazán hinni tudó gyermekünk egyre izgatottabban és kíváncsian várja a karácsonyt. Közeledik az év vége, egyre csökken a nappalok hossza, és egyre csak növekszik a kicsinyek szívében a várva várt karácsony fényessége.

Ákár heteken keresztül is, mindennap meg tudják kérdezni: de Jézus hogyan tudja minden hova elvinni egy éjszaka alatt az ajándékokat; hogyan tud Jézus anyai ajándékot magával cipelni; de honnan tudja, hogy mikor

rosszalkodom; és ha írok neki levelet egy listával, elhozza, amit szeretnék...?

A kicsinyek őszintén és szívből át tudják adni magukat ennek a varázslatos, lelkesítő várakozásnak. Apróságnak tűnő dolgokkal segíthetünk nekik még emlékezetesebbé tenni ezt az időszakot. Itt van mindjárt a közösen megírt levél Jézusnak! Vagy a közös sütés-főzés, mézeskalács-díszítés. Miért ne mesélhetnénk el a gyerek fantáziájához, gondolkodásához közelebb álló formában a karácsonyi történetet. Talán így nekünk is sok minden személyesebbé, érthetőbbé válhatna a Messiás megszületésével, Isten Ajándékával kapcsolatban.

Levelet írni Jézus Krisztusnak nagyszerű családi program! A levél megfoghatóvá, párbeszédserűvé teszi a gyerekek kapcsolatát az Úr Jézus Krisztussal. A levél sok mindent elbír, amit a gyerek esetleg még a szülei sem osztott meg, a szülők, ha elég ügyesek, sok mindent megtudhatnak gyermekük életéből, gondolataiból, vágyaiból vagy éppen félelmeiből. Ha egy gyerek kistestvért kér Jézustól, vagy éjszakai őrző angyalt a sötétben, akkor nagyon mély vágyairól vagy félelmeiről beszél éppen.

A levélírás Jézusnak a Vele való beszélgetés és majd a Hozzá való imádkozás első, játékos lépése lehet a gyerekek számára!

G. LEVENTE

A LELKÉSZ GYERMEKEI

Sógor Árpád a kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet ifjúsági lelkésze és bentlakásvezetője, családterapeuta. A lelkészgyermek különleges helyzetéről, sajátos problémáiról kérdeztük.

– *Lelkészcsaládból származol, lelkész testvéreid is vannak. Nebéz a lelkészgyermeknek?*

– A lelkészgyermek kiváltságos helyzetben vannak. Ezt lehet előnyként is megélni, de jelenthet ugyanakkor terhet is. Valóban lelkészcsaládban nőtem fel, 30-nál több lelkész van a rokonságban, édesapám, bátyáim, anyai ágon, nagyapám, dédapám lelkészek voltak. Gyerekként nem éltem meg teherként azt, hogy lelkészgyermek vagyok, viszont most felnőtt fejjel megértem azt, hogy van, aki ezt sokkal nehezebben élte meg.

– *Ifjúsági lelkészként, lelkigondozóként milyen tapasztalataid vannak, a lelkészjelöltek családi háttere illetve a lelkészek majdani családi körülményei mennyiben nyomják rá bélyegüket a tanulmányokra és a szolgálatra?*

– Mindenki hoz magával egy batyut, benne az otthon kapott mintákkal, megküzdési stratégiákkal. A mai diákság egyharmada, de már ennél is többen elvált szülők gyermekeként jön a Teológiára. Ez egy nagy terhet jelenthet, de ha mer szembenézni az otthonról hozott sérüléseivel, akkor előnyére is válhat. De lehet például előnyt kovácsolni abból, ha valaki nagyon mélyről próbál feltörni és érvényesülni a szó nemes értelmében, és nagyon ambiciózusan tanul, készül a szolgálatra. De úgy gondolom, hogy az ember akkor tud teljes értékkel ott lenni a jelenben önmaga, mások számára is, és így tud Isten alkalmas eszközévé lenni, ha múltját sikerül feldolgoznia, és nem menekül attól.

– *Hogyan működne ideálisan a kezdő lelkész és a mentor / princípális rendszere? Tudnak-e az esperesek, püspökök a lelkészek lelki-gondozóinak lenni?*

– A lelkigondozó és lelkigondozott kapcsolata megköveteli azt, hogy ne legyen egy hatalmi struktúrában alá- és fölérendeltségi viszony közöttük. Elméletben nincs is, de a gyakorlatban tudjuk, hogy ez másképpen működik. Vannak, Istennek hála, kivételek, akik a kapott hatalomtól nem részesülnek meg. Ami egy nagy gond, az az, hogy nem tudjuk a kritikát a helyén kezelni, és ez nagyon megmérgezi a lelkészek közötti kapcsolatokat, vagy a kritikától való félelmünkben nagyon felszínessé teszi azokat.

– *Családterapeutaként kik a „klienseid”? Teológiai hallgatók, lelkészek mellett keresnek-e meg mások is?*

– Nagyon eddig nem reklámoztam magam, inkább „szájhagyomány” útján terjed a hírem. A Házasság Hete mozgalom önkéntese vagyok, volt többféle próbálkozásom ennek népszerűsítésében, hogy ne csak a problémás eseteket orvosoljuk, hanem már megelőzőként arra buzdítsuk az embereket, hogy figyeljenek jobban oda a párkapcsolatukra. Kolozsváron elég sok a vegyes házasság, évente 50 házasságot kötnek, ahol az egyik fél református magyar, a másik pedig román. Próbáltam az ilyen pároknak kétnyelvű jegyes-beszélgetést felajánlani, eddig nem jártam túl nagy sikerrel. Többnyire párok keresnek meg, de volt olyan is, amikor gyereket irányítottak hozzám a sakkterápiának köszönhetően.

– *Sokkerápiáról már hallottunk, sakkterápiáról csak töled. Hogyan zajlanak ezek az alkalmak? A lelki pátthelyzetek megoldhatóak?*

– Erről nagyon hosszan tudnék beszélni, de röviden csak annyit, hogy nagyon jó a módszer, örülök, hogy kitaláltam, hogy kaptam egy isteni szikrát, és valóban többször megtapasztalhattam azt, hogy a nagy Gyógyító csodálatos eszközként felhasznál engem és a módszert abban, hogy emberek gyógyuljanak. Nagyon sok áldott beszélgetést köszönhetek a sakkterápiának.

– *Van-e kedvenc vagy meghatározó bibliai, teológiai vagy irodalmi idézeted, vezérgondolatod?*

– Édesapám azzal az igével áldott meg a lelkészszentelésemkor a Római levélből, amelyik így szól: ha élünk, az Úrnak élünk, ha meghalunk, az Úrnak halunk meg, azért akár éljünk, akár haljunk, az Úréi vagyunk. Amikor Édesapánk meghalt, és tanakodtunk azon, hogy milyen Igét írjunk a gyászjelentésére, akkor derült ki, hogy mindegyik gyermekét ezzel az Igével áldotta meg. Sok esetben segített már ez az áldás, akár úgy, hogy bátorít, akár úgy, hogy önmérsékletre int. Egyik kedvenc bibliai történetem az Ézsau és Jákob találkozása, amikor Ézsau, a megbocsátó testvér szájából elhangzik ez a csodálatos mondat: a te orcádra úgy tekintettem, mintha Isten orcáját láttam volna tündöklenni. Nagyon mély és sokatmondó jelenet. A megbocsátó ember képében felsejlik valami abból, hogy Isten minket az Ő arcára és hasonlatosságára teremtett mindannyiunkat.

A REGÖLÉS

A regölés máig fennmaradt, régi télköszöntő és természetvarázsló szokás Erdély és a Dunántúl egyes részein. Karácsony másodnapjától (Szent István vértanú napja) január hatodikáig, vízkereszt napjáig járták kis csapatban fiatal legények a falvak utcáit.

A népszokás eredetét az ősmagyar korra vezetik vissza. Egyes néprajzkutatók korábban azt feltételezték, hogy a szláv népcsoportok kántáló karácsony-köszöntését vették át elődeink, de a regös énekek szövegvilága (refrén, mitológiai utalások) és a tény, hogy Magyarország két ellentétes részén, egymástól függetlenül maradt fenn a népszokás, egyértelmű cáfolata ennek.

A „reg” szót a táltosok hevületére (révületbe esés, ami egyfajta meditációs kapcsolattartás a túlvilággal) használták, a regösök pedig az ő énekmondóik vagy ráéneklőik lehettek ebben az állapotban.

A néhány legényből álló csoport kifordított bundába öltözve, tarisznyával az oldalán, hangszerrel a kezében (láncos bot és köcsögduda) indult útnak, hogy házról-házra járva ajándékért cserébe jókívánságát vigye a gazdának. Az énekek refrénje (Hej, regő rejtem) és az ének misztikus tartalma volt a biztosíték arra, hogy a táltosok erejével a következő év gazdag termést fog hozni.

Minden ének köszöntéssel kezdődött, amellyel eloszlatták a háziak félelmét: ők nem rablók, hanem Szent István szolgái. Elmaradhatatlan eleme a csodaszarvas legendája is, ami a bőség és termékenység jelképe volt, illetve azoknál a házaknál, ahol még eladó sorban levő lányt találtak „összeregöléssel”, a lány és egy fiú nevét egy énekben mondva összepárosították őket. A befejezés elmaradhatatlan része volt a jókívánságokért járó jutalomra való utalás, illetve elmaradása esetén a kilátásba helyezett átok emlegetése is.

A keresztyénség felvétele utána a regölést is új értelemmel töltötték meg. Az új hazát mutató csodaszarvasban a „Csodafiú szarvast” (Jézus Krisztust) látták, aki Szent Istvánnak mutatott új égi hazát. A Szent Család éjszakájáról szóló betlehemes játék 16. századi megjelenésével hamar átvette a regölés jókívánságokat tolmácsoló szerepét, és rövid időn belül ki is szorította a pogány időkbe utaló ősi népszokást.

OLIVER CROMWELL

Oliver Cromwell (1599-1658) protestáns angol hadvezér és államférfi. Jelentős szerepet vállalt Anglia köztársasági államszövetséggé formálásában. Az angol polgárháború alatt egyik parancsnoka volt a parlamenterek seregének, mely a királypártiakat legyőzte.

Nemesi családból származott, de életének egy részét paraszti sorban töltötte. Életpályájának elején parasztagazdának megfelelően élt (leginkább durva, házi szövésű ruhákat hordott, még a Parlamentben is). Életének első negyven évében történelmi szerepe jóformán jelentéktelen volt, ami azért nagy szó, mert a korabeli várható élettartam Angliában alig haladta meg a negyvenet. 1628-ban származása miatt és rokonai segítségével alsóházi képviselő lett, de első parlamenti felszólalása kudarc volt. A parlamentben általános megdöbbenést keltett egyszerű öltözetével és nyers stílusával.

A puritán eszmekör aktív és lelkes harcosává vált. A puritánok bár protestánsok voltak, támadták az anglikán nemzeti egyházat is: szerintük túl hierarchikus, és katolikus elemeket is őriz. A püspökségek (26 db.) helyett mind a 9324 egyházközséget önálló egyházként akarták látni „9324 pápa” irányításával. A Gyökér és Ág mozgalom, aminek Cromwell is tagja volt, az anglikán egyházat egyfajta ökumenikus szervezetté kívánta tenni, ami hitelveik tiszteletben tartása mellett egyesítette a kisebb radikális szektákat is (kvékerek, diggerek stb.), ahelyett, hogy üldözötte volna őket.

Az I. Károly ellen vívott polgárháborúban Cromwell a csatákat az istentisztelet egy formájának, győzelmeiket istenítéletnek tekintették, a katonák felszereléséhez hozzá tartozott a zsebben hordható Biblia („Cromwell Bibliája”) is.

Cromwell megreformálta az angol jogrendszert, megszüldött a puritán egyházat, és decentralizálta a közigazgatást.

HOGYAN TILTOTTA BE EGYSZER AZ ANGOL

Miért volt a karácsony Cromwell puritánjainak szálka a szemében, és betiltásakor hogyan bontakozott ki a népi ellenállás a 17. század közepén?

Miközben a kimerítő 1645-ös év lassan a vége felé közeledett, a háború tépázta Anglia vastag hótakaró alatt vacogott. Pár hónappal korábban, a parlament által új alapokon szervezett „vasbordájúak” serege Oliver Cromwell vezetésével megfutamtotta I. Károly seregeit a nasebyi csatában.

A lakosságot mindkét oldal seregei folyamatosan zaklatták, hogy pénzzel, ruhával és étellel lássák el őket. Nem valószínű, hogy ebben az időszakban túl sokan vártak boldog karácsonyt. Ráadásul úgy tűnt, ebben az évben egyáltalán nem lesz karácsony, mivel a hagyományos ünnepeket – és így a karácsonyt is – a Westminsterben ülésző parlament rendelettel eltörölte!

KARÁCSONYELLENES HANGULATKELTÉS

A protestáns puritánokat már jóval a polgárháború kezdete előtt is aggasztotta egyrészt a karácsonyi ünnepek alatti duhajkodás, másrészt a közvélekedés, amellyel ezeket az ünnepeket a régi katolikus hittel társították. Az 1600-as évek elején viszont még az angol puritánok többsége is késznek mutatkozott arra, hogy megtűrje a karácsonyt. 1637-ben azonban a skót presbiteriánusok fellázadtak I. Károly ellen, és innentől kezdve minden megváltozott.

A harcos protestáns skót egyház már jóval korábban, az 1560-as évek során eltörölte a karácsonyt. I. Jakabnak 1617-ben kísérleti jelleggel sikerült visszaállítania az ünnepeket az uralma alatti északi területeken, ám miután 1640-ben a skótok legyőzték az uralkodó fiát, az ünnepeket újra betiltották. Innentől kezdve az angol puritánok karácsonyellenes hangulata is egyre erősödött. A politikai feszültség I. Károly és ellenfelei között egyre fokozódott a parlamentben, s egy maréknyi puritán olyannyira felbátorodott, hogy – ezzel is kifejezve a királlyal szembeni ellenszenvüket – nyilvánosan felhagytak a karácsony megünneplésével.

TÁMADÁS AZ ÜNNEPEK ELLEN

1643 szeptemberében a parlament skótokkal kötött katonai egyezségének egyik záradékában az állt, hogy a skótoknak a király elleni katonai támogatásért cserébe a parlamenti képviselők garantálják az anglikán egyház továbbbi reformációját. Ennek a záradéknak az alapján indult el a mozgalom a tradicionális egyházi naptár azon részei ellen, amelyeket

nem tekintettek biblikusnak. Három hónappal később Londonban puritán kereskedők egy csoportja december 25-ikén is kinyitotta boltját, hogy kinyilvánítsa, ez a nap sem különbözik a többitől, miközben számos londoni lelkész elrekeszte templomának kapuját, hogy a hívek még véletlenül se mehessenek karácsonyt ünnepelni. Ugyanezen a napon a parlamenti képviselők ülést tartottak a parlamentben, hogy ezúton nyilvánítsák ki megvetésüket a hagyományos karácsonyi ünnepekkel szemben.

A következő évben – amikor karácsony napja egybeesett az egyik december havi böjti nappal – az országgyűlési képviselők nemcsak azt rendelték el, hogy a hagyományos ünnepnappal szemben a böjti napot tartsák tiszteletben, hanem azt is, hogy a böjtot a „*lehető legnagyobb alázattal tartsák meg, mivel ez emlékeztethet bennünket bűneinkre és eleink bűneire is, akik ezt az ünnepet – mialatt álszent módon úgy tettek, mintha Krisztusra emlékeznének – úgy ülték meg, hogy teljes mértékben megfeledeztek Krisztusról, és szabad teret engedtek a testi és érzelmi örömeiknek*”.

1645 januárjában a parlament kiadta a hivatalos anglikán imakönyv helyébe lépő Útmutatás Isten dicsőítéséhez című kiadványt, melyben a karácsonyt még csak meg sem említették.

A parlamentaristák tehát eltörölték az év rituális csúcspontját. A karácsony kiiktatása viszont közfelháborodást váltott ki, és nemcsak a királypárti oldalon, hanem az országgyűlés által ellenőrzött területeken is. A londoni tanoncleányok már 1643 decemberében felémelték hangjukat, és heves tüntetésbe kezdtek a kereskedők ellen, akik kinyitottak karácsony napján, és egy lelkendező royalista elmondása szerint „arra kényszerítették ezeket a kufárokat, hogy újfent bezárják üzleteiket”.

A soron következő évben még több baljós moraj volt hallható. 1644. december 24-én a parlamentaristákat támogató újság egyik szerkesztője írásban figyelmeztetett a közhangulatra, mivel a köznépi körében egyre gyakrabban hallani ehhez hasonló hitetlenkedő hangokat: „*Micsoda?! Nem tartjuk meg a karácsonyt? Ez aztán a reformáció!*” (folytatás a 9. oldalon)

PARLAMENT A KARÁCSONY ÜNNEPLÉSÉT?

(folytatás a 8. oldalról)

CENZOROK ÉS ZENDÜLŐK

A legtöbb londoni csökönyösen ragaszkodott ahhoz, hogy a következő évben megtartsa a karácsonyt, és John Taylor – egy ismert gúnyvers-faragó – úgy döntött, hogy gyorsan nyomdába küldi a Karácsony panasza című művét, mert egyrészt fel akarta korbácsolni a közhangulatot a parlamentarista uralommal szemben, másrészt gyors bevételt remélt. Taylor szatírájának hatására villámgyorsan megjelent egy parlamentarista ellenröpirat A Karácsony megvándorlása, elítélése és bebörtönzése címmel.

Ha volt is a királpártiaknak hiú reményük azzal kapcsolatban, hogy a népharagnak köszönhetően – amit a karácsony eltörlése gerjesztett – melléjük pártol a hadiszerecsse, gyorsan szertefoszlott. Már az 1646-os év elején majdnem olyan sebesen fogyatkozott tovább I. Károly megmaradt serege, mint a hó tavasszal. Áprilisa világossá vált: a király elvesztette a háborút. Egy búskomor royalista költő által jegyzett kortárs ballada utolsó versszaka is arra utal, hogy a király este pecsételte meg a karácsony sorsát: „Összegzem és igaz hírt mondok, / Karácsony elvázott a nasebyi porondon.”

Hiába kergették szét a király seregeit és hiába esett fogságba a király, a legtöbb angol férfi és nő továbbra is ragaszkodott a hagyományos karácsonyi szokásokhoz. Az emberek olyannyira kötődtek a régi ünnepekhez, hogy a háborút követő időszakban több, karácsony melletti tüntetés is volt. Például 1646 decemberében Bury St. Edmunds városában fiatalemberek egy csoportja megfenyegette azokat a kereskedőket, akiknek volt merszük kinyitni a boltjukat karácsony napján, és csak a városvezetés kivonulása után sikerült feloszlani a tömeget, véres csetepaté árán.

ERŐSÖDIK A KARÁCSONY MELLETTI KAMPÁNY

Ennél is komolyabb volt a helyzet 1647 decemberében, amikor újra zavargások törtek ki Buryben, miközben a karácsony mellett tüntettek Norwich és Ipswich városában is. Az ipswichi zavargások során állítólag meggyilkoltak egy „Karácsony” nevű embert is. Karácsony napján londoni tanoncok egy csoportja gyülekezett Cornhill városrészben, és „a hatósági jelenlét dacára magyalt és borostyánt helyeztek el” az oszlopokon. A City polgármestere kivezényelt néhány tisztet a helyszínre, hogy „tüntessék el azt a giccsét”, a tanoncok azonban keményen ellenálltak. A polgármester arra kényszerült, hogy katonákkal térjen vissza

a helyszínre, és hathatós segítségükkel oszlassa fel a demonstrációt.

Mind közül a legnagyobb zavargás Canterburyben támadt, ahol a tüntetők csoportjai először csak törtek-zúztak azokban a boltokban, amelyek kinyitottak karácsony napján, majd megszállták és uralmuk alá vették az egész várost. Ennek a zavargásnak egyenes következménye volt az 1648-as kenti felkelés, amely már a polgárháború második szakaszát fémjelzte – felkelések sora tört ki a parlamentaristák ellen, a király mellett. Cromwell csak komoly nehézségek árán tudta ezeket megfékezni.

I. Károly 1649-es kivégzését követően viszont a karácsony melletti demonstrációk megriktultak. Titokban viszont továbbra is sokan megünnepelték a karácsonyt.

A KARÁCSONY VÉGRE ÚJRA VISSZATÉR

A legújabb kutatások arra utalnak, hogy a karácsonyt a templomok túlnyomó többségében gyakorlatilag egyáltalán nem ünnepelték, ott-hon, titokban viszont igen. A sors fintora volt, hogy az istenfélőknek a pogány téli napforduló ünnepét nem sikerült ugyan elnyomniuk, ezzel szemben a karácsony keresztény ünnepét sikerrel eltörölték.

1653-ban Cromwell teljhatalmat kapott az országgyűléstől, és a köztársaság védnökének (Lord Protector) nevezték ki, de a karácsony

megünnepelése továbbra is tiltás alatt állt. Bár személy szerint nem ő volt a felelős a „karácsony eltörléséért”, azt azért nehéz lenne letagadni, hogy Cromwell és tapasztalt hivatalnokai álltak a betiltás mögött, akik december 25-én ugyanolyan kormányzati tevékenységet folytattak, mint bármelyik másik napon.

Csak a királyság 1660-as visszaállítását követően nyerte vissza a helyét „régikarácsony napja” széles néprétegek nagy-nagy öröme. (Mark Stoye – *Southamptoni Egyetem – tanulmánya alapján*)

A METHODISTA EGYHÁZ

George Whitefield (1714-1770) anglikán lelkész, a Nagy Ébredés újjászületési mozgalom híres alakja volt Angliában és az Észak-amerikai gyarmatokon. Szegény családból származott, özvegy édesanyja nehezen tudta támogatni taníttatását, ezért az oxfordi főiskolán tandíjért és bentlakásért cserébe gazdag ifjak kiszolgálását végezte.

Bélepült az Oxfordi Egyetem Szent Klubjába, ahol megismerkedett a Wesley testvérekkel. Együtt keresték a kegyes, tevékeny vallásos élet megélésének módszerét, metódusát (innen ered a metodista gúnynév), amely által rátalálhatnak a tudatos megtérés módjára.

Az anglikán egyház kezdettől fogva bizalmatlan volt velük szemben, ezért kiszorultak a templomokból, és Jézus módszerét követve vándorprédikátorokként a szabad ég alatt buzdították bűnbánatra és megtérésre hallgatóikat az üdvösség és a kárhozat szembeállításának eszközével, nem kevés sikerrel. Whitefield elszántságát mutatja az is, hogy 1740-ben hónapokon keresztül, lóháton utazva járta végig New England térségének kolóniáit, és nem ritkán több ezres tömeg gyűlt össze (egy Boston melletti réten egyszerre 30 000 ember), hogy szavait hallja.

A laikus igehirdetők és az istentiszteleten történő vallomásszerű bizonyosságtételektől eltekintve kezdetben szinte semmiben sem különböztek kálvinista testvéreiktől, hiszen 25 cikkelybe foglalva ők is ugyanazt vallották, mint a reformátusok. A lényeges különbség abban mutatkozott, hogy ők azt vallották, hogy Szentlélek kegyelméből és hit által az ember eljuthat a „keresztény tökéletességre”. Ez a tanítás a bűnbánatból fakadó megtérést volt hivatott serkenteni és sürgetni az emberekben.

Ezen a ponton kerültek szembe Kálvin eleve elrendelés tanával, ami magában foglalta azt a gondolatot, hogy az ember nem képes meghatározni saját sorsát sem a földön, sem azon túl. Whitefield azonban éppen arról akarta meggyőzni az embereket, hogy Isten kegyelméből és megfelelő gyakorlattal (metódussal) az ember győzedelmeskedhet bűnös természetével.

Ezt a teológiai gondolatot tovább erősítette az új világba érkezők minden megkötöttség nélküli szabadság iránti vágya. Az amerikai függetlenségi háború (1775-1783) és a vadnyugat felfedezése (ahol az ember csak önmagára számíthat) pedig még tovább mélyítette a nyugati világ individualizmusát.

TOKÁR SÁNDOR

HERÓDES, A GYERMEKGYILKOS

Heródes vér szerint nem volt zsidó, családja Idumaeából származott. Apjának Julius Caesar római polgárjogot adományozott, és kinevezte őt egész Júdea helytartójává, és barátsága jeléül fiát, az akkoriban 26 éves Heródest pedig Galilea parancsnokává tette.

I. e. 40-ben a parthusok betörték Palesztinába, Heródes pedig Arábián és Egyiptomon át Rómába menekült. A római szenátus hadsereget adott mellé, és kinevezte Júdea királyának.

Heródest összeesküvés és intrika vette körül. Hogy a zsidók kedvébe járjon, elbocsátotta Dorisz nevű asszonyát, akit még magánemberként vett el, és feleségül kérte Hirkánosz főpap unokáját, Mirjámot.

Hirkánosz egy másik unokáját viszont Heródes kivégeztette, mert a korona jog szerint őt illette volna meg. Feleségének testvérét, Jonathánt 17 évesen főpappá nevezte ki, majd testőreivel őt is megfojtatta.

Heródes felesége, Mirjám, aki királyi származású zsidó hercegnőként megvetette az egyszerű sorból felkapaszkodott Heródest, miután férje ily módon elbánt atyjával és bátyjával, szenvedéllyel gyűlölte őt. Salomé, Heródes húga viszont meggyőzte bátyját, hogy Mirjám bűnös viszonyt folytatott az ő férjével, Józseffel. Heródes elrendelte mindkettő azonnali kivégzését. Térbolyodottságában később Mirjámtól született két fia ellen fordult: abban a meggyőződésben, hogy összeesküvést szőttek ellene, i. e. 7-ben, Jézus születésének évében megfojtatta őket.

Halálos ágyán Heródes „bőrének egész felületén elviselhetetlen viszketést érzett, beleiben pedig szüntelen fájdalmakat. Lábai megdagadtak, bélyugalladása támadt, szeméremteste rothadni kezdett, és férgek nyüzsögtek benne.” Ekkor tudatták vele, hogy legidősebb fia és örököse, Antipatrosz meg akarja mérgezni. Antipatroszt apja testőrei kivégezték. Őt nappal később Heródes is meghalt.

A RÓMAI BIRODALOM FELEMELKEDÉSE

A Római Birodalom a meghódított népek félelmére és rettegésére épült, de Jézus Krisztus idejében, a második császár, Tiberius uralkodása alatt már az alattvalók is egyre érdekelttek a birodalom fenntartásában.

Róma fennállásának első hét évszázada alatt alig volt olyan év, hogy a rómaiak ne háborúskodtak volna valakivel. A rendkívül sikeres, agresszív katonai terjeszkedés oka a félelem volt. A rómaiak szemében ugyanis mindenki potenciális vetélytárs volt.

A SZABADSÁG FELTÉTELEI

Róma, miután i. e. 197-ben legyőzte V. Philipposz makedón uralkodót – hogy bosszút álljon rajta, amiért a Hannibállal vívott háborúban Karthágó mellé állt –, a görögység felszabadításának szerepében tetszelgett. Ennek ellenére Róma egyezséget kényszerített a görögökre, amely kimondta, hogy jogukban áll hűségesen védelmezni a római nép hatalmát és tekintélyét. Róma azonban nem csak korbáccsal irányított: „Mindig igyekezni fogunk bizonyos előnyöket biztosítani azoknak, akik gondjainkra bízják magukat” – hirdették ki a győztes rómaiak az egyik görög városban.

A gazdag római elitnek vérében volt a dicsvágy és a háborúskodás. Számára a legfőbb jutalmat az ellenség aratott győzelemért járó kitüntetések jelentették, ezért mindig ellenséget keresett, aki ellen harcolhat. A hadiszákmányból gyakran a fővezérek és a közkatonaik egyaránt hatalmas jutalomban részesültek.

A birodalom létrehozásában a keménység és a brutalitás is szerepet játszott: városok váltak a földdel egyenlővé, lakóik pedig rabszolgává. Julius Caesar a feltevések szerint egymillió gallt irtott ki, és további egymilliót tett rabszolgává. A köztársaság idején a provinciákban általánosnak számított a korrupció és az alávetettek kiszípolozása, a római elit gyanakvóan és lenézően tekintett a provinciák lakóira.

TIBERIUS POPULISTA ADÓZTATÁSA

A Krisztus születése előtti században a köztársaságot polgárháborúk sorozata döntötte meg, amelyek során a hadurak (Pompeius és Caesar, majd Antonius és Augustus) minden provincia erőforrásait és emberi erejét igénybe vették. Augustus, miután császárnak és istennek kiáltotta ki magát, olyan birodalmi rendszert vezetett be, amely a vágyott béke ígérését hordozta. A köztársasági kormányzás gyászos története után a provinciák örömmel fogadták a római császárok békét ígérő uralmát.

Augustus hatalomra kerülésével az emberen eluralkodott egy olyan érzés, hogy valaki odafenn szereti őket. A császárok tüntetően tetszelegtek népeik gondoskodó atyjának sze-

repében. Tiberius császár például a következő szavakkal tiltotta be a túlzott adóztatást: „a jó pásztornak nem az a dolga, hogy a nyáját megnyúzza, hanem hogy megnyírja”!

A birodalmat mégsem kizárólag a katonai rendteremtéstől való félelem tartotta össze. Sok lakója alig-alig látott római katonai egységeket, mert azok főként a határokon állomásoztak. A római hivatalnokok és tisztviselők létszáma igen kicsi volt. Róma mindent a helyi vezetőkre bízta, hogy saját régiójáról gondoskodjon, a békét fenntartsa, az adókat beszedje. A kötőanyag, amely a birodalmat összetartotta, a „valamit valamiért” szövevényes rendszere volt. Az alattvalók személyes hűségüket tettek a császárnak, olyan kultusszal övezték őt, mintha élő isten lett volna, és uralkodásának sorsdöntő pillanataiban támogatásukról biztosították. A császár ezt ajándékokkal, pénzzel és kiváltságokkal honorálta a helyi közösségeknek. Az uralkodók mindenképp békét, jólétet és az önkormányzás jogát kínálták.

RÉSZESEDÉS A BÉKE ÁLDÁSAIBÓL

A béke egyben gazdasági fellendülést is hozott. Az emberek kihasználhatták a biztonságosabb távolsági kereskedelem lehetőségeit. A birodalom lakói több árura és magasabb életszínvonalra számíthattak. Az adók eleinte alacsonyak voltak, de Róma mohóságát kielégítendő éppen Jézus születésének idején kezdtek el újabb adókat bevezetni!

Dicsősége csúcspán, Kr. u. a. 2. században a Római Birodalom olyan volt, mintha egy hihetetlen álom vált volna valóra. Ez az álom viszont csak azok számára volt elérhető, akik adót fizettek és istenként tisztelték a római császárt.

Ebbe a pezsgő, gazdagodó, reményekkel teljes birodalomba kezdett el Jézus Krisztus egy másik, nem e világból való országot hirdetni. És ebben a birodalomban válaszolták Jézusnak a zsidók, hogy nekik nem király kell, hanem császáruk van! (*BBC History alapján*)

ANNÁCSKA TÖRTÉNETEI – AZ ANGYAL

Annácska lázasan készült karácsonyra. Levelet írt az angyalnak, és felelősségre vonta, amiért a tavaly anyának nem hozott ajándékot. Kutatta, hogy vajon miért nem volt anyának ajándék a fa alatt.

Megkérdezte a tanító néni is. A tanító néni azt válaszolta, hogy a felnőtteknek az angyal már nem hoz ajándékot. Annácska úgy érezte, hogy saját kezébe kell vennie ezt a karácsonyt, mert ez sehogyan sincs így jól.

Volt megtakarított zsebpénze, és elment néhány üzletbe. A karácsonyi forgatagban meglepődve tapasztalta, hogy ajándékot vásárolnak az emberek. Nahát, gondolta Annácska, tényleg be kell segíteni az angyalnak. Így hosszas keresgélés után talált valamit, aminek úgy gondolta, hogy anya örülni fog. Láta, hogy ajándékcacskókat is vásárolnak az emberek. Ő is vett egyet.

Az iskolában már csak néhány nap volt a vakációig. Kérdezgette a gyerekeket, hogy ők mit vásárolnak a szüleiknek, de meglepődve tapasztalta, hogy a gyerekek csak azzal voltak elfoglalva, hogy ők mit kapnak karácsonyra.

– Én autót szeretnék! – szölt az egyik.

– Én egy új babát! – szölt a másik.

– Én láttam a reklámban pörgős Barbie-t! Én azt kérek idén karácsonyra!

– Na, de anyukád mit kap? És apukád? – tette fel a kérdést Annácska, de mintha senki sem hallotta volna.

A tanító néni csak mosolygott. Ritkán látott ilyen gyereket, mint Annácska, aki az anyukájára is gondol.

Elérkezett a karácsonyeste. Csodálatos fényőfa pompázott Annácska szobájának közepén. Mielőtt elindultak anyával a templomba, Annácska észrevétlenül odacsempészte a fa alá az ajándékot. Egy kézkrém volt. Anyának mindig olyan érdes a keze. Úgy gondolta, ennek örülni fog.

A templomban elhangzottak a szavatok, és utána mindenki hazaindult. Annácska még beköszönt a szomszéd néninek, és boldog karácsonyt kívánt. Anya előrement.

Mire Annácska hazaért, a fa alatt tele volt ajándékkal. Még a keresztanya angyala is hozott valamit. Elénekeltek egy karácsonyi dalt, és közel ment a fához. Boldogan bontogatta az ajándékokat. Anya készítette a vacsorát.

– Anya, anya, gyere be gyorsan! Itt neked is van valami, nézd csak! – kiáltott ki a szobából.

– Mi lenne, Annácska? – kérdezte anya.

– Hát egy ajándék! – mondta a kislány.

– Milyen ajándék? – szölt be anya a konyhából kételkedve.

– Anya, az angyal idén neked is hozott valamit!

Anya odalépett és meglepődve látta, hogy tényleg van egy ajándékcacskó. Azt írta benne egy cetlin az ajándék mellett, hogy: „A legdrágább anyának szeretettel. Az angyal”. Anya odalépett Annácskához. A szeme megtelt könnyel, és megölelte a kislányt:

– Milyen jó, ha valakinek ilyen angyala van, mint nekem!

Te kinek voltál az angyala idén?

TÓTOS BEÁTA

ANNÁCSKA KÉRÉSE

Kedves gyerekek! Szeretném megtudni, hogy melyik volt a legszebb karácsonyotok. Írjátok meg nekem a legszebb karácsonyi élményeteket, és a legjobb történetek felkerülnek a Harangszó internetes oldalára. De én mindegyiket elolvasom, és a legjobbakat díjazni is fogom. Az ajándékaitokat postán fogom elküldeni nektek. Történeteiteket várom a harangszo.ujsag@gmail.com címre. Ne csak én meséljek nektek. Meséljete ti is nekem! Írjátok a végére a neveteket, hány évesek vagytok, és a postacímet is. Hogy tudjak ajándékot küldeni.

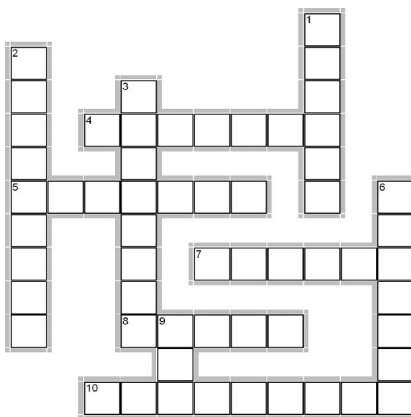
KARÁCSONYI REJTVÉNY

FÜGGŐLEGES

1. Jézus apja
2. Ekkor ünnepeljük Jézus születését
3. Jézus születési helye
6. Látogatók a kis Jézusnál
9. Jézus apjának foglalkozása

VÍZSZINTES

4. A király Jézus születésekor
5. Jézus születését jelezte
7. Jézus bölcsője
8. Jézus anyja
10. Hírvivők Jézus születésekor

MEGFIZETHETETLEN CSODA

Egy kislány bement a szobájába, és a szekrénykéje mélyéről elővett egy befőttes üveget. Lecsavarta a fedelét, és kiöntötte belőle a pénzt. Megszámolta egyszer, kétszer, háromszor... Mert a végösszegnek pontosnak kellett lennie. Ezután óvatosan visszaöntötte a pénzérméket az üvegbe, rázárta a tetejét, és elindult a patikába. A patikus éppen beszélt egy emberrel. Türelmesen várt, de amikor látta, hogy a patikus nem törődik vele, csoszogott egy kicsit a lábával. Semmi nem történt. Aztán köhintett egyet. Most sem történt semmi. Végül kivett az üvegből egy pénzdarabot, és megkocogtatta a pult üvegjét.

A patikus odanézett és mérgesen kérdezte:

– Te mit szeretnél? Nem látod, hogy a testvéremmel beszélgetek, akit már ezer éve nem láttam?

– Én is a testvérem miatt jöttem – mondta a kislány. – Az öcsém nagyon beteg és egy csodát szeretnék venni neki.

– Tessék? – fordult hozzá a patikus.

– Valami csúnya dolog nő a fejében, és az apukám azt mondta, hogy csak egy csoda mentheti meg őt. Hát tessék mondani, mennyibe kerül egy csoda?

– Kislányom, mi nem árulunk csodákat. Sajnálom, nem tudok neked segíteni.

– Figyelj, nekem van pénzem, meg tudom fizetni. Ha nem lenne elég, kipótolom.

A patikus testvére, aki hallotta e beszélgetést, odafordult a kislányhoz:

– Mondd csak, miféle csodára lenne szükséged?

– Azt nem tudom, csak azt, hogy nagyon beteg a testvérem. Anya azt mondta, hogy operációra lenne szükség, de apa nem tudja megfizetni. Ezért szeretném odaadni az én pénzemet.

– Mennyi pénzed van? – kérdezte a férfi.

– Egy dollár és tizenegy cent. Ez az összes, amim van, de tudok többet is szerezni, ha kell.

– Nahát, éppen ennyi pénzre van szükség! – mondta az agysebész, mert ő dr. Andrew Armstrong idegsebész volt.

Aztán megfogta a gyermek kezét, és elmentek a szüleikhez, megbeszéltek a műtétet, amely után elég gyorsan felgyógyult a kislány.

– Ez a műtét egy igazi csoda volt, vajon mennyibe került? – kérdezte az apa. A kislány mosolygott, ő pontosan tudta, mibe került. Egy dollár 11 centbe? Vagy mégsem?! A kislány szeretete volt az ár! Vagy az orvosé? Mindegy, de a szeretet munkája volt!

ÉNEK- ÉS BIBLIAISMERETI VETÉLKEDŐ FEKETEERDŐN

Bogya Miklós lelkipásztor kezdeményezésére a gyülekezet ének- és bibliaismereti vetélkedőt szervezett gyermekek számára. Jó reménység szerint egy rendszerező rendezvény első alkalma volt ez.

Lelkipásztorunk így fogalmazta meg a vetélkedő célját: a konfirmáció előtti korosztály szívében készítsünk utat Jézus Krisztus számára a bibliai idézetek és a gyülekezeti énekek megtanítása által, hogy a maga idejében a mi Urunk melletti tanúságtételük valóban őszinte legyen.

A vetélkedőre öt gyülekezet csapata nevezett be, a jelen lévő 26 gyerek közül 17-en a bibliaismereti, és 13-an az énekvetélkedőn adtak számot tudásukról.

Nagy örömünkre a versenyzők alaposan felkészültek. Jó volt látni gyermekeink odaadó figyelmét és tiszteletét a sokszor nem is olyan rövid ígerészek és

ismeretlenebb énekek felmondásában. Az apró hibák, amelyek becsúsztak, senkinek nem vették el a kedvét, hanem csak „segítették” a zsűrit a pontozásban.

Nem tagadtott célja ennek a most útnak induló rendezvénynek, hogy játékos, érdekes formában Szentírás-ismeretre tanítsa a gyermekeket. A verseny szervezői éppen ezért kevésbé ismert szentírási részeket és ritkán énekelt énekeket jelöltek ki megtanulásra. A megtanult, memorizált igék és énekek egy életen át kísérni fogják a gyermekeket, és az élet legváratlanabb pillanataiban fognak támaszt, vigasztalást és megerősítést adni!

Mi felnőttek is feltöltődünk, és lelkiekben gazdagodva nyugtáztuk, hogy mindenki csak nyertese volt ennek a jól megszervezett vetélkedőnek. Hisszük, hogy elérte célját. Mindezt Istené legyen a dicsősége!

SCHNEIDER PIROSKA presbíter

25 ÉVVEL A TEMESVÁRI FORRADALOM UTÁN

Jó lenne méltósággal és tisztelettel megemlékezni 1989 decemberéről, már csak az áldozatok miatt is, akiket azon a furcsa télen leterítették a gyilkos golyók. Mégis, kevés a valószínűsége annak, hogy a forradalomra tekintő megemlékezések ne csapjanak át giccsbe, hazudozásba vagy épp '89 elítélésbe.

Ezen nincs mit csodálkozni, ha arra gondolunk, hogy a felmérések szerint Románia lakosságának zöme visszasírja Ceaușescu és korszakát, mert akkor szerintük jobb volt. Mások szerint nem is volt forradalom, még rendszerváltás sem történt igazán. Aztán az utóbbi évek történelemhamisítói már Temesvárról is sokszor elfeledkeznek, és egyedül a bukaresti eseményekről beszélnek, mert az mégiscsak kínos, hogy egy elnyomott kisebbség megtúrt egyházának a parókiája előtt kezdődött el a rendszerváltás. Talán túl sok idő eltelt ahhoz, hogy az emlékeket tisztán őrizzük, és túl kevés, hogy objektíven megítéljük az akkori eseményeket.

Nekünk tisztelettel kell gondolnunk a temesvári református gyülekezetre, és azokra a magyar és román emberekre, akik összegyűltek később tiltakozni a parókia előtt. Gondolunk kell azokra, akik életüket áldozták, és azokra, akik emiatt elvesztették szeretteiket. Nem az ő hibájuk, hogy az élet és az ország sorsa nem úgy alakult, ahogy alakulhatott volna. A múlt szennyes öröksége nagy súly az ország nyakában, a sok kiontott vér sem tudta elvenni az átkos terhet.

Megbecsüléssel kell értékelnünk Tőkés László református lelkipásztor szerepét és bátor kiállását, gondolunk kell a családjára, és mindazokra, akik mellette álltak és erőt adtak neki azokban a napokban. Tőkés László csak azért nem lett nemzeti hős, mert magyar, és mert túlélte. Az állami kikutintést, amit megkapott mintegy két évtizeddel a forradalom után, hamar el is vették tőle, ami megdöbentő igazságtalanság, hiszen a múltat nem lehet állandóan átértékelni a jelen függvényében. Ha a volt püspök jelenkori politikai szerepvállalását sokan sokféleképpen ítélik meg, az ma teljesen természetes, csak sokan elfelejtik, hogy '89 előtt a legtöbb ember csak suttogva vállalta véleményét.

Lavina indult el azon a télen; sokakat elsepert, sok terhet elvitt, és hozott újakat. Ma már nehezen lehet értelmezni és értékelnünk az akkori cselekedetek súlyát. Nem is biztos, hogy mindenki megérti, mit jelentett akkor az utcára vonulni, hiszen az utóbbi években paradox módon főként a forradalom okozta felfordulásból meggazdagodó gazemberek védelmében vonultak az emberek az utcára (Becali, Voiculescu, Năstase). Ez tehát az új világ, amiben a vérszívatkat tiszteli a nép, de fásulttan tudomásul vesszük a leépülő oktatási

rendszert, a kisnyugdíjasok gyötrelmeit, vagy az országból a jobb élet reményében nyugatra tartó exodust.

Huszonöt éve szabad mindenről beszélni. Ma már alig maradtak tabutémák. Ugyanakkor a kibeszélés mintha el is venné a törekvések energiáját, mert miközben jókat lehet vitatkozni mindenféléről, az autonómiától a kisebbségi jogokig, sokszor nem változik semmi, vagy csak az lesz az eredménye, hogy az erdélyi-partiumi magyarság megosztottabb, mint valaha. Miközben nem csak szavazhatunk, hanem választhatunk is, kevés embernek van ma már gusztsza voksolni.

Csak úgy érthetjük meg igazán '89-et, ha nem a jelen felől próbáljuk megérteni, hanem azok szemszögéből nézzük, akik végigélték és megszenvedték a Ceaușescu-rezsimet. Azok szívével kellene éreznünk, akiket a Szeku pincéiben vertek, akiket börtönbe zártak politikai nézeteikért. Az elhallgattatott értelmiségiek, a szisztematizálással felbojgatott falvak, a meghurcolt lelkipásztorok szemével kellene hogy nézzük. A telefonoktól, éjjeli autózúgástól, kíváncsiskodó idegenektől megborzongó, megfélemlítve hallgató emberek szemével.

'89 nem volt hiábavaló áldozat, még ha ez az áldozat nem törölt el minden bűnt, és nem is vonatkozott mindenkire. Változást hozott, nem megváltást, de megszüntetett egy történelmi igazságtalanságot, hogy aztán újabb igazságtalanságokat hozzon. A történelem bizonyára mindig igazságtalan lesz azokkal, akik szótlannul és tehetetlenül tűrik az elnyomást és a megaláztatást. Hajtsunk fejet azok előtt, akik érettünk és helyettünk nem tūrtek tovább.

WAGNER ERIK

EGYHÁZKÖZSÉGET GAZDAGÍTÓ NŐSZÖVETSÉG

„Mert, amiképpen a test egy és sok tagja van, az egy testnek tagjai pedig, noha sokan vannak, mind egy test, azonképpen a Krisztus is.” (1Kor 12,12) Ennek az igazságnak az alapján bátran mondhatjuk, hogy fontos tagja egy egyházközségnek a presbitérium, a nőszövetség, az énekkar és az ifjúság. Akkor ép egy test, ha minden tagja megvan. Börvelyben is fontos szerepet kapnak ezek a tagok, most a nőszövetség munkáját szeretnénk megemlíteni, akik ennek a Pál apostoli üzenetnek a szellemében tevékenykednek egyházközségükért. Munkájukról, mindennapjaikról és terveikről Kátai Annamária tiszteletes asszony mesél.

– Szerinted a nőszövetség munkája mennyire fontos az egyházközség életében?

– A férjem szokta mondani, hogy egy-egy ház akkor működik jól, ha a tagok mind a helyén vannak. A nőszövetség is a test egyik tagja. Együtt kell működjön a többi taggal, és akkor hatalmas dolgokat tud véghezvinni. Vannak olyan dolgok, amiket az asszonyok meglátnak, de lehet, hogy a férfiak nem: akár diakónia terén, akár ha főzni vagy takarítani kell. Megvan a helyük és szerepük az asszonyoknak is, és ezt mindenképp kamatoztatni kell. Nagyon nagy haszna van egy jól működő nőszövetségnek egy egyházközség életében. Sokat tudnak segíteni! A mi nőszövetségünk mottója a 90. zsoltár 17. verse: „És legyen az Úrnak, a mi Istenünknek jó kedve mi rajtunk, és a mi kezünknek munkáját tedd állandóvá nekünk!”

– Milyen programmal tevékenykedik a nőszövetség?

– Jelenleg hetente kétszer gyűlünk össze: hétfőn és csütörtökön. Csigatészta-készítéssel, énektanulással és igeolvasással telnek ezek az órák.

– Mind a két alkalommal ugyanannyian szoktak jönni, vagy van, amelyik háttérbe szorul?

– Körülbelül ugyanannyian eljönnek hétfőn is, csütörtökön is. Ha mindenki itt van, akkor vagyunk 18-an, de általában 15-16-an vannak jelen.

– Csak a régiek vannak, vagy csatlakoztak új nőszövetségi tagok is? Mi a módja annak, hogy valaki bekerüljön a nőszövetségbe?

– Vannak újak is. Bárki jöhet, aki úgy gondolja, hogy szeretne valamit tenni az egyház érdekében. Ugyanis a csigatészta eladásra kerül, és az árából az egyházközség részére vásárolunk mindig valamit, amire éppen szükség van.

– Mennyi csigatészta készítenek?

– Az idén már 50 kg csigatészta készítettünk (január-április), abból 45 kg-ot eladtunk, és 5 kg-ot az imahétre készítettünk, amit részben felhasználtunk a vendéglátás során, a többi pedig a vendégelkészítésként ajándékoztuk. Csigatészta nemcsak eladásra készítettünk, hanem a különböző szeretetvendégségekre is.

– Kik a vásárlóitok?

– Elég széles a skála, leginkább innen Börvelyből, akik ismernek, de Nagykárolyból és máshonnan is vannak. Vittünk csigatészta már Misztóftaluba, Szilágycsehbe, tehát nemcsak ide a környékre, hanem a megye határain kívülre is értékesítettünk már. A csigatészta csomagoljuk, és a címkére a börvelyi nőszövetség mottóját nyomtatjuk rá, melyet – már említettem – a 90-ik zsoltárból választottunk.

– Ha jól tudom, akkor ti a nőszövetséggel rendszeres kirándulásokat szoktatok szervezni. Milyen helyszíneken jártatok már, és hogyan működnek ezek a kirándulások?

– A tavaly Nagykárolyban voltunk, ahol a kastélyt látogattuk meg. Egy napot erre szenteltünk. A nap végén pedig együtt vacsoráztunk. A kiadásokat mindenki saját zsebből szokta állni. Itt szeretném megjegyezni azt is, hogy a csigatészta készítéshez szükséges hozzávalókat is a tagok adományozzák. Voltunk még a tavaly Szatmárnémetiben a nőszövetségi konferencián, a nyáron pedig Ópusztaszerre szeretnénk eljutni.

– Abból az összegből, amit eddig sikerült a csigatészta készítéséből összegyűjtenetek, miket valósítottatok meg?

– Az elmúlt esztendő megvalósításai között említhetjük a templomkertben lévő két világháborús emlékmű talapzatának gránitkövel való burkolását, a templomkarzatra vezető lépcső kicserélését. A munkát Almási János faesztergályos mester végezte, aki a falu szülőtte. Az idei esztendőben sikerült a gyülekezeti terem ajtaját kicserélni, és tervünkben van a gyülekezeti terem ablakainak cseréje is. Természetesen az előző években is sokat tevékenykedtek asszonyaink a templom és parókia körül. Istené legyen a dicsőség érte!

– Véleményed szerint mitől lehet sikeres egy nőszövetség?

– Akkor lehet sikeres, ha a nőszövetség mozgatórugója a hit, az Istenhez való kötődés. Azért legyenek bármilyen is, mert ezzel az Urat akarják szolgálni, nem azért, hogy maguknak szerezzenek dicsőséget. Biztos vagyok benne, hogy ha ilyen indulat van bennük, akkor csak sikeres lehet az a nőszövetség.

SEBESYÉN ELŐD

IDŐSEK NEMZETKÖZI NAPJA NAGYBÁNYÁN

„Ékes korona az ősz haj, az igazság útján található” – A Példabeszédek Könyve 16,31 versét választotta Alföldi Lakatos Tibor felsőbányai lelkipásztor az idősök nemzetközi napján a Nagybánya-óvárosi református templomban tartott ünnepi istentiszteleten.

Ebben a gyülekezetben már hagyománnyá vált az, hogy az idősöket, a szépkorúakat felkösztöztük, megünnepeljük őket, és közösen adunk hálát a Mindenható Istennek az együttlértért.

Az öregséggel kapcsolatban sok vélemény hangzik el mind a fiatalok, mind az idősök részéről – hangsúlyozta a lelkipásztor –, de egyetértenek abban, hogy az öregkor nyűg, az életnek egy nehezen elbíráható terhe. Sokan nehezen barátkoznak meg a jól megérdemelt pihenés időszakával, idős korban többnyire feleslegesnek érzik már magukat az emberek. Kellemetlennek tartják a fiatalok megjegyzéseit, megbántódnak azok hallatán. A lelkipásztor Gyökössy Endre írásából idézett, amikor egy botra támaszkodó idős bácsit kinevettek a fiatalok, aki nyilvános telefonfülkéből feleségének telefonált, hogy megkérdezze tőle, miért is jött ő a városba? „Már azt sem tudja, hogy miért jött!” – hangzott el a rosszízű megjegyzés, mire a bácsi így válaszolt: – „Igen, fiam, de én legalább tudtam, hogy honnan kell segítséget kérni!”

Igen szép korona a vénség, hiszen sok szépsége is van az öregkornak, a tisztességben megöszültnek, aki összekulcsolt kézzel hálát ad ezért Istennek. A régi öregek másképp éltek, nyugodtabbak voltak, mindenre jutott idő, mindent befejeztek, amit elkezdtek, mert ők az igazság útját követve meglátták, hogy valóban szép korona a vénség. Nem szégyellni való az ősz haj, hanem ékesség, ami úgy áll az emberen, mint egy valóságos korona. Az az ember, akinek ez a korona lesz osztályrésze, tanulja meg méltósággal viselni azt, és a fiatalok részéről csak tiszteletet érdemel.

Az igehirdetés után Bak Major Enikő helyi lelkipásztor köszöntötte egyházközségünk szépkorú tagjait. A fiatalok énekekkel és versekkel tisztelegtek a fehér hajú, idős nénik, bácsik előtt, majd egy-egy szál virággal kívántak további egészséget mindanyuknak.

Az ünnep szeretetvendégséggel fejeződött be, amit az egyházközség diakóniai csoportja együttesen szervezett a nőszövetséggel.

A fiatalok felkészítéséért köszönetet mondunk a lelkipásztor asszonynak, az együttlértért pedig Istennek tartozunk hálával.

LAKATOS NELLA presbiter

ÖT ÉVE ZSINATI KÖZÖSSÉGBEN A MAGYAR REFORMÁTUSOK

„Egyre határozottabban jelen van és jelen kell lennie gondolkodásunkban az egység ügyének. A református egyház szolgálata elképzelhetetlen e nélkül” – nyitotta meg Tarr Zoltán zsinati tanácsos november 11-én a Zsinat cikluszáró ülészakát.

Tíz évvel ezelőtt kezdte meg munkáját a Generális Konvent, öt évvel ezelőtt pedig alkotmányozó zsinat mondta ki a Magyar Református Egyház létrejöttét. A zsinati tanácsos emlékeztetett a rendszerváltást követő közel másfél évtized egységtörekvéseire. Elsőként azt az 1992-es magyarországi zsinati határozatot említette, amely az egyházkerületek egységét megteremtő 1881-es debreceni zsinat jelentőségét hangsúlyozva a „magyar református zsinati egység jogfolytonos újrászervezése” mellett foglalt állást. A Zsinati Hivatal vezetője itt emlékezett meg az egyesületként működő Magyar Reformátusok Világszövetsége és a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinatának létrehívásáról is.

Fontos állomása volt a magyar református egységesítési folyamatnak az a 2005-ös zsinati döntés is, amely a Magyarországi Református Egyház (MRE) tagjának nyilvánított minden magyar reformátust, éljen az a világ bármely pontján.

2006-ban pedig az MRE Zsinata rögzítette az 1881-es debreceni alkotmányozó zsinat 125. évfordulója alkalmából, hogy „elkötelezi magát a megőrzött lelki egység fenntartásán és ápolásán túl a külső, látható egyházzervezeti egység munkálása mellett”.

A Magyar Református Egyház alkotmányozó zsinatát végül 2009. május 22-ére hívták össze Debrecenbe. „Itt se világi, se egyházi értelemben nem jött létre új entitás, de a Kárpát-medencei református egyházak zsinati közösséget hoztak létre” – hangsúlyozta Tarr Zoltán, aki hozzátette: a szlovákiai és a horvátországi részegyházaknak csak 2011-ben és 2013-ban volt lehetősége csatlakozni a Magyar Református Egyházhoz, amelyek immár nem csak a Kárpát-medencei közösségek a részei. Az eltelt időben az Amerikai Magyar Református Egyház is csatlakozott, illetve a kanadai és a luxemburgi magyar reformátusok is kifejezték az irányú szándékukat.

Az egyházak, egyházkerületek közötti rendszeres kapcsolattartás letéteményese a Generális Konventnek a püspökökből és főgondnokokból álló, néhány havonta üléselőző elnöksége. (*reformatus.hu*)

KERÜLETI IFJÚSÁGI TALÁLKOZÓ ARAD-MOSÓCZON

Az Úr kegyelme és szeretete által idén sem maradhatott el az Arad megyében megrendezésre kerülő egyházkerületi ifjúsági találkozó. Nemcsak az erre az alkalomra jelentkező ifjak, de a szervezők is nagy örömmel várták, hogy Arad-Mosócson újra találkozhasson a királyhágómelléki református ifjúság lelkes csoportja.

A házigazdák kedves fogadtatása, az ifjúsági énekek, amit a mosóczi fiatalok már az érkezéskor gyakoroltak, valamint a finom reggeli megalapozta a jó hangulatot a nap további részében is.

Az Arad megyéből érkező fiatalokon kívül Végvárról, Temesvár-Belvárosból, Kaplonyból, Magyarcsaholyból és Tenkéről is érkeztek résztvevők.

Az ismert ifjúsági énekek után Gecse Tamás lp., Arad megyei ifjúsági előadó ismertette az ifjúsági találkozó programját, ezt követően pedig az udvaron ismerkedő, jégtörő játékokkal folytatták a napot.

A vidám ismerkedést nt. Józsa Ferenc házigazda lelkipásztor igehirdetése követte. Igehirdetésében a Prédikátor könyve 12,1-3 részekből szólt az egybegyűltekhez. Itt az Istentől kapott és megengedett örvendezésre hívta fel a figyelmet. Bátorította a fiatalokat, hogy Isten megengedi az örvendezést az ifjúság idején, viszont ez az örvendezés nem szabad több legyen, tovább nyúljon az Isten által szabott határoknál. Több örvendezési lehetőséget, majd az ezeken túl mutató veszélyeket is felsorolva rávilágított arra is, hogy az ifjúság örömet és örvendezését is megvizsgálja és számon kéri tőlünk Isten, ezért minden örvendezésben ott kell legyen a Biblia, az Isten által felállított határ.

Az igehirdetést követően Gecse Tamás lp. köszöntése következett, aki továbbíve az igehirdetés gondolatát, az 1 Timóteus 4,12 igét olvasta fel, majd egy rövid történetet mesélt el a fiataloknak, intve őket, hogy minden dolgukat úgy vigyék véghez, hogy feltegyék magukban a kérdést: ha Isten itt lenne, és lát-

ná, amit teszek, akkor is megtenném-e? Ezt követően átadta a szót nt. Módi Józsefnek, Arad megye esperesének. Az esperes Lukács evangéliuma 9,18-20 verseivel köszöntötte az egybegyűltek, majd kiemelte annak a fontosságát, hogy a jelenlevő fiatalok, akik egy fél nap erejéig kikapcsolták számítógépüket, és vették a fáradságot, hogy ott legyenek az ifjúsági találkozó, ők már a gyülekezetek részei, ők nem csak a jövő gyülekezete, de a jelené is.

A köszöntések után Berke Eszter, tenkei segédlelkész a reformációról tartott előadást. Előadása nem csak interaktív volt, de nagyon sokatmondó is mind a fiatalok, mind az idősebbek számára.

Az előadást követően újabb énekek és játékok következtek, ahol a fiatalok már csoportokban ismerkedhettek egymással. A közel száz résztvevő között a helyi gyülekezet örök ifjai is részt vettek, akik örömmel tekintették meg a fiataloknak szánt érdekesebbnél érdekesebb programot.

A napot finom ebéddel és süteményekkel zártuk, amelyért külön köszönet az Arad-mosóczi gyülekezetnek.

Köszönet mindazoknak, akik segítségükkel, részvételükkel hozzájárultak ahhoz, hogy ez az Istentől megáldott találkozó létrejöhön. Köszönet az egyházkerület azon megyéinek, lelkipásztorainak és azon gyülekezeteinek, akik képviseltették magukat ezen az ifjúsági alkalmon. Reméljük, hogy jövőre még több fiatal sikerül mozgósítani, hogy merjenek találkozni a velük egyidős, ebben az egyházkerületben élő református fiatalokkal.

MEGJELENT KÁLVIN INTITUTIOJÁNAK ÚJ FORDÍTÁSA

Kálvin János halálának 450. évfordulójára, a reformáció hónapjában, a Református Egyházi Könyvtár sorozatának legújabb tagjaként megjelent a genfi reformátor összefoglaló műve, Buzogány Dezső kolozsvári teológiai professzor új fordításában.

„Van egy rím, ami az Institutio-ra talál, ez pedig a konstitúció. A konstitúció alkotmányt jelent, az Institutio tanítást. Hogy lesz a tanításból alkotmány? Úgy, ahogy előttünk áll Kálvinnak ez a munkája, az Institutio, amely a református egyháznak, a református embernek a konstitúciója, az alapirata kell hogy legyen. A református egyháznak két másik alapvető írása van, ami jelentőségében megelőzi az Institutio-t, a Szentírás és az Apostoli Hitvallás, de ezután rögtön, harmadikként ott van Kálvin műve, amely a Szentírásra épül, ezt magyarázza.

A legfontosabb könyve ez a református egyháznak, de nem a legolvasottabb. Sokat beszélünk róla, megemlékezünk erről a munkáról, de nem a legolvasottabb könyv, ennek több oka van. Az egyik oka, amivel a teológusok is megküzdöttek, szembesültek azzal a nehézséggel, ami az olvasást és a megértést kísérte, annyira bonyolult a mondat szerkezet, hogy nem lehetett a végére jutni. Kálvin eredeti munkájának a mondata ennyire bonyolult. Ez az egyik ok, amiért érdemes

letenni minden generációnak az asztalára a fordítást, ha már konstitúcióként kezeljük, a kornak a nyelvéhez, gondolkodásmódjához igazítva. Naponta használt munkaeszközzé kellene válnia, legalább a lelkészeknek” – vallja Buzogány.

Erdélyben először Szenczi Molnár Albert 1624-ben tette közzé az Institutio magyar fordítását. 1903-ban lett meg a következő fordítás, ami Nagy Károly keze műve, 1909-ben adták ki a Czeglédi Sándor és Rábold Gusztáv fordítását. 1936-ban Viktor János fordította le Kálvin művét, múlt esztendő augusztusára pedig elkészült a Buzogány Dezső által fordított mű. A fordítás azért időszerű, mert kevesen ismerik már azt a nyelvet, amelyen az eredeti mű elkészült.

Viator

275 ESZTENDŐS A DEBRECENI REFORMÁTUS KOLLÉGIUMI KÁNTUS

Mikor mindenki menekült a pestis-járvány elől, akkor Maróthi György professzor úgy döntött, hogy megalapítja a Debreceni Református Kollégium Kántusát, amely a megalakulás évében, 1739-ben négytagú temető-kvartettként szolgált.

Később 30 tagú fiú-vegyeskarrá bővült, majd férfikar, végül vegyeskar lett, és alapítása óta megszakítás nélkül igényes és példás munkát végez. Védjeggyé vált az évszázadok során a Kántus, amely sokat tett többek között a Csokonai-kultusz életben tartásáért, a Kárpát-

medencei magyarság zenei lelkigondozásáért. A diákkórus vezetője immár csaknem ötven éve, a Liszt-díjas karnagy, Berkesi Sándor. Az ő irányítása mellett eltelt negyvenhét év alatt a kórus bejárta szinte az egész világot, összesen három kontinens huszonnyolc országába jutott el és vitte magával a Kollégium jó hírét. 1997-ben Magyar Örökség díjban részesült, és ma Magyarország egyik legrégebbi ifjúsági kórusa, amely kuriózumnak számít a hazai kórus kultúrában.

A jubileumi koncerten Fekete Károly, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem rektora prédikált, aki igehirdetésében kiemelte, hogy az Úr azt várja el az emberektől, hogy egymás sikereinek is tudjanak örülni. Isten pedig nem munkásnak, hanem munkatársnak akar bennünket tekinteni, és esélyegyenlőséget teremteni közöttünk. A kántustagság pedig, még ha rövid időre is, de meghatározó élmény, és megtanítja az embert arra, hogy ne vetélytársként, hanem testvérként nézzen tagtársára – számol be a *reformatus.hu* honlapon Buzás Borbála.

ÖSSZEFOGTAK A PROTESTÁNS CIGÁNYMISSZIÓK

Közös cigánymissziós módszertani kiadványsorozatot indít öt protestáns egyház, hogy tapasztalataik megosztásával segítsék a romák felzárkózását.

Az első füzetben az öt felekezet cigánymissziós vezetői írnak találkozásukról a cigánysággal, és vallanak a küldetésükről.

Bakay Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház cigánymissziós vezetője, a kötet egyik szerzője kiemelte: keresztyén cigánymisszióról akkor beszélhetünk, ha az krisztusi elvek alapján működik, vagyis ha hangsúlyosan jelen van benne a szelídség, az alázat, a szolgálat és az önfeláldozás. A misszió célja „menteni és tanítvánnyá tenni az embert”, azt a „testből, lélekből és szellemből álló embert, aki többnyire szegénységben él”, és akit többnyire megfosztottak emberi méltóságától. A cigánymisszióhoz „határátlépésre van szükség” – hangzott a lelkész, hozzátéve: Jézus ebben is példát mutatott, hiszen sokféle határt átlépett, a „legbátorítóbb” határátlépése pedig az átlépése volt halálból az életbe.

Naszádi Krisztina, a Magyarországi Református Egyház cigánymissziójának munkatársa arról beszélt, hogy az egyházak egyik specifikus feladata spirituális javakkal szolgálni a cigányságnak. Fontos, hogy a cigány emberek felismerjék, nem egy megvetett nép tagjai, hanem Isten gyermekei. Az integrációs programok is csak akkor működnek, ha a romák között vannak olyan partnerek, akiknek van jövőképük, akikben él a remény, és hisznek a felzárkózás lehetőségében. Az egyházi közösségeket pedig segíteni kell abban, hogy befogadóvá váljanak.

Patkás Rita, a Magyar Pünkösdi Egyház részéről arra hívta fel a figyelmet, hogy bár számtalan kezdeményezés van a cigányok felzárkóztatására, ezek többsége nem kínál tartós megoldást. A cigánymisszió több évtizedes tapasztalatai alapján az viszont egyértelmű, hogy a megtérés gyökeres változást hoz a cigányok életében. A protestáns összefogás, a közös sorozat azt a célt szolgálja, hogy a cigánymissziók tapasztalatait a társadalom minél szélesebb körével megismertessék, hiszen – mint mondta – ezek a problémák mindenkit érintenek, valódi megoldást azonban keveset ismerünk. Az egész társadalomban változásra van szükség, mert a két oldalról felépített falakat két oldalról kell lebontani – tájékoztat a *reformatus.hu*.

ÉVFORDULÓ

AMBROSIUS BLARER (1492–1564)

450 éve, 1564. dec. 6-án hunyt el Ambrosius Blarer (Blaurer) német-svájci reformátor, egyházi énekszerző. Benedek-rendi szerzetesként 1522-ben csatlakozott a reformációhoz, és lett Konstanz reformátora. Eleinte a lutheránus és zwingliánus nézetek között helyezkedett el, majd kálvini nézeteket vallott. A *Confessio Tetrapolitana* (1530) és a *Stuttgarter Konkordie* (1534) egységiratok egyik megfogalmazója, a Zürichben kiadott *Konstanzi Énekeskönyv* (1533–34) társszerzője volt.

BENKŐ JÓZSEF (1740–1814)

200 éve, 1814. dec. 28-án hunyt el Benkő József középajtai ref. lelkész, erdővidéki esperes, történetíró, botanikus. Az erdélyi történelmi kéziratok gyűjtője, fő műve Erdély leírása: *Transilvania* (1777–78). Botanikusként elsőként alkalmazta magyarul Linné kettős nevezéktanát, a számba vett növények népies, magyar, román és német nevét is megadva, tőle származnak az őszirózsa, nefelejcs, árvalányhaj nevek, nyelvújítóként ő alkotta a fűvészs, fűvészet és üveg-ház szavakat.

EMIL BRUNNER (1889–1966)

125 éve, 1889. dec. 23-án született Emil Brunner svájci ref. teológus, a rendszeres és pasztorál teológia tanára Zürichben (1924–55), Barth, Gogarten, Thurneysen és Bultmann mellett a liberális teológiát elutasító dialektika teológia képviselője. Híressé vált Barth-tal kialakult teológiai vitája: míg szerinte az emberi természetben kapcsolódási pont van az isteni kijelentés befogadására, a természeti teológiát elutasító Barth szerint Isten csak a kijelentésben ismerhető meg.

MIT FIRKÁLTAK A SZERZETESEK A KÖZÉPKORI KÓDEXEKBE?

Íszogató csontváz, pipázó emberalak, mosolygó napocska – ilyen és ehhez hasonló ábrákat lehet találni egy-egy középkori kódex lapjain. A kódexmásolók főként íróeszközök kipróbálása végett firkálgattak a margóra, azonban megesett, hogy a tiltás ellenére összetettebb rajzokkal vagy a monogramjaikkal is kifejezték személyiségüket.

Erik Kwakkel, a hollandiai Leideni Egyetem történésze az elmúlt néhány évet több évszázados könyvek és kéziratok társaságában töltötte. Ezen idő alatt a középkori művek lapjain számos firkával, vicces figurával vagy karikatúrával találkozott, amelyek zömét a korabeli írások valószínűleg csak az íróeszközök kipróbálása végett készítették. A fura ábrák, arcok, levél-szerű formák, egyszerű firkák vagy geometriai ábrák főként a könyvek utolsó, üres lapjain láthatók – számol be a mult-kor.hu.

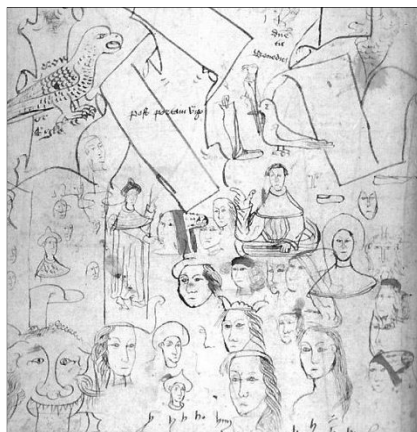
„Történelmi szempontból ezek a firkák azért is érdekesek, mert ki lehet belőlük következtetni, hogy az író melyik országból származott. Gyakorlatilag a névjegyet hagyta ott. Olykor, ha átköltözött egy másik íráskultúrá-

val rendelkező tartományba, országba, esetleg egy másik rendházba, átvette az ottani stílust, amely a következő kódexmásolásnál akár már testet is ölthetett. Az egyes régiók stílusa mind-mind információt adott az ott élőről” – mondta Kwakkel.

Bizonyos értelemben ezek az ábrák ujjlenyomatok, egyfajta aláírások voltak, amelyek egy kis „nyomot” hordoznak a rég elfeledett másolókról, akiknek kevés lehetőségük volt, hogy kifejezzék individualitásukat munkájuk közben – legyen az monogram, vagy bármilyen egyéni ábra.

A tollpróbálgatásokból eredő firkák mellett Kwakkel néhány olyan 13-14. századi, valószínűleg fiatal tanulótól származó ábrát is talált, amelyek bizonyos egyetemes emberi fogalmakhoz kapcsolódtak, mint például a szeretet, vallás vagy az erkölcs – bár elsősorban az unalom érhető tetten bennük.

FRICSKA

Egyszer egy gazda legjobban tejelő tehene eltűnik, ezért elmegy egy ügyvédhez, bepereli kártérítésre a vasutat, mondván, hogy a sínek a földjén mennek át, és a vonat valószínűleg elütötte a tehenet. Még mielőtt elkezdődne a per, a vasúti társaság ügyvédje elmegy a gazdához, és megpróbál vele egy bizonyos összegben megegyezni, de csak a felét adják neki, mint amennyit kért. Az öreg köti az ebet a karóhoz, de

az ügyvédje tanácsára végül elfogadja a kisebb összeget. Ahogy a vasúti társaság ügyvédje elment, a gazda ügyvédje mondja az ügyfelének: – Tudja, megmondom őszintén, nem sok esélyünk volt megnyerni a pert...

– Hogy őszinte legyek – mondja a gazda –, én is kezdtem kételkedni a per sikerében, amikor láttam tegnap ezt a bolond tehenet besétálni a kapun.